

Tema 3. Estructura i organització del poder	2
a. El Partit Comunista Xinès. El relleu polític.	4
b. La Constitució xinesa. Òrgans i estructures de poder.	20
c. L'Exèrcit d'Alliberament Popular.	32
Bibliografia	45

En els sistemes polítics més propers al català i a l'espanyol, els estats funcionen amb una clara divisió entre les tres branques del poder, l'executiu, el legislatiu i el judicial, i a partir d'una dissociació entre els organismes d'estat i els partits polítics. En altres paraules, malgrat les deficiències puntuals, el sistema polític català separa clarament entre els càrrecs públics i els càrrecs polítics. La divisió de poders a la Xina, entre el Partit Comunista Xinès (PCX)—el principal partit polític del país—i l'estat, és a dir, la República Popular de la Xina (RPX) és molt més difusa. Des de la fundació de la RPX, el PCX ha estat la font última del poder. I això l'ha legitimat per comandar, no només el govern, sinó també els mitjans de comunicació, el sistema legal i l'exèrcit. El PCX té capacitat de decidir en les polítiques més importants del país, i també té influència directa sobre la selecció de personal.

“The Chinese Communist Party (CCP) is the source of all political power and has the exclusive right to legitimize and control all other political organizations. The CCP alone determines the social, economic, and political goals for a society. The attainment of these goals is pursued through careful recruitment of members and their placement in party organs that supervise and control all other institutions and groups in society.” (Wang 2002: 69)

Aquesta amalgama entre el partit i l'estat es tradueix en què, formalment, el lideratge del país i el lideratge del partit han anat sempre de la mà. Cada un dels líders de les 5 generacions de dirigents xinesos que hi ha hagut des de l'any 1949 (Mao, Deng, Jiang, Hu i Xi) han ostentat—en el seu moment i simultàniament—alguns dels principals càrrecs, com són el de president de la RPX, el de primer ministre del Consell d'Estat, el de president de la Assemblea Nacional Popular o el de president de la Comissió Militar Central. Els líders dels diferents poders locals solen ocupar, també, càrrecs en les institucions centrals. El màxim líder del país, és el president de la República... que en els darrers 20 anys també ha estat el secretari general del PCX.

Malgrat les crides modestes entre la intel·lectualitat xinesa per a un augment de la separació entre l'estat i el partit, la realitat és que en els darrers anys la Xina ha tendit a reforçar la vinculació entre allò que, en països amb democràcies liberals, són normalment institucions diferents. Entendre les dinàmiques i relacions entre les principals estructures del PCX i de la RPX és el principal objectiu d'aquest tema. Això vol dir que examinarem com s'organitzen el partit i l'estat i mirarem d'encabir-hi d'altres pilars de l'autoritat, com és l'exèrcit. La discussió sobre la importància de les regions en el sistema polític xinès quedarà apartat fins al tema 4.

El PCX es va fundar, com ja hem vist, l'any 1921, fruit de l'impuls que li va donar el Komintern, i en un període d'altíssima activitat política i intel·lectual. Malgrat que en aparença el PCX sigui una entitat inamovible, la realitat és que el partit avui en dia és molt diferent del que es va fundar els anys 20 i té ben poc a veure, també, amb el partit que Mao va liderar durant tres dècades. En l'actualitat, amb 76 milions d'afiliats, el PCX és l'organització política més gran del món i, només el Partit dels Treballadors de

Corea (조선로동당 *Joseon Lodongdang*), a Corea del Nord, ha tingut el poder durant més temps de forma ininterrompuda. Com pot semblar lògic i racional, el PCX no té intenció de cedir el seu monopoli de poder i experimentar, obertament, amb una democràcia participativa multipartit. Això no vol dir que el PCX sigui una massa estanca i immòbil, que mai no hagi evolucionat. Aquests canvis es fan evidents en l'examen de les formes de lideratge i en els processos de relleu polític. Aquesta és una altra qüestió central en aquesta part del curs: entendre com ha evolucionat el partit és entendre quins són els mecanismes actuals per a l'elecció dels principals líders.

Les qüestions a què miro de donar resposta en aquest tema són:

- **Com s'organitza el Partit Comunista Xinès? Quins en són els principals òrgans?**
- **En quina direcció ha evolucionat l'estructura organitzativa del PCX?**
- **Qui integra el PCX i quins processos se segueixen per a la selecció dels nous líders?**
- **És la Xina un sistema unipartidista? Com es reflecteix l'omnipresència del partit en l'organització de la República Popular de la Xina?**
- **Què són les faccions polítiques i quin paper juguen dins de l'estructura del PCX?**
- **Quina relació hi ha entre el PCX i les estructures d'estat a la Xina?**
- **És l'Exèrcit Popular d'Alliberament un exèrcit modern? Quin paper juga l'exèrcit en el dia a dia polític?**

a. El Partit Comunista Xinès. El relleu polític.

Si la Casa Blanca és, als Estats Units, el símbol del poder polític o el Palau de l'Elisi ho és a França, la Xina té **Zhongnanhai** (中南海), un conjunt de palaus, parcs i llacs a tocar de la Ciutat Prohibida, al centre de Pequín.¹ El paral·lelisme és, però, enganyós. En el cas dels Estats Units la Casa Blanca comparteix protagonisme amb el Capitoli, que és on hi ha la Cambra de Representants i el Senat. A França, l'Elisi és la seu del president de la República, però molta de la vida política passa per l'Assemblea Nacional. Zhongnanhai, en canvi, ho és pràcticament tot en la realitat política xinesa. Darrera les portes vermelles que guarden l'entrada hi les principals institucions de l'estat... i també la seu del Partit Comunista Xinès.² Res no simbolitza millor la simbiosi entre partit i estat que caracteritza el sistema polític xinès. Zongnanhai és l'epicentre de la vida política des del govern republicà de Yuan Shikai. La quasi equiparació entre estat i partit no queda fixada, formalment, més enllà d'unes poques referències en la Constitució de la República Popular de la Xina, com ja explicaré una mica més endavant.

L'estreta relació entre el PCX i les estructures d'estat de la RPX fan que habitualment diguem que la Xina és un estat de **partit únic o un sistema unipartidista**. De fet, però, sobre el paper la Xina té oficialment vuit partits polítics tolerats, que conviuen amb l'omnipresent PCX. Se'ls anomena habitualment en xinès els 'partits democràtics' (民主党派 *Minzhu danpai*). Són la Lliga per l'Autogovern Democràtic de Taiwan (台湾民主自治同盟 o 台盟), el Comitè Revolucionari del Guomindang (中国国民党革命委员会 o 民革), la Lliga Democràcia de la Xina (中国民主同盟 o 民盟), l'Associació per a la Construcció Democràtica Nacional de la Xina (中国民主建国会 o 民建), l'Associació per a la Promoció de la Democràcia de la Xina (中国民主促进会 o 民进), el Partit Democràtic Xinès dels Camperols i els Treballadors (中国农工民主党 o 农工党), el Partit Zhi Gong de la Xina (中国致公党) i la Societat Jiusan (九三学社). Es tracta de formacions molt minoritàries, la més gran de les quals, la Lliga Democràtica de la Xina té uns 240.000 afiliats. No s'allunyen gaire dels principis del PCX i, molt sovint, són simples formacions que agrupen membres pertanyents a un mateix col·lectiu social o laboral. A més d'aquests vuit partit hi ha d'altres agrupacions i formacions il·legalitzades: les que demanen un trencament amb l'actual sistema, que equipara PCX i Estat. Si posem les xifres d'afiliats d'aquests partits al costat de les del PCX, el contrast és esfereïdor. L'any 2011 se superava els 80 milions d'afiliats al Partit Comunista Xinès.³

¹ El nom, literalment, vol dir el Llac del Mig i el Llac del Sud, pels dos grans llacs que hi ha enmig del complex.

² A l'entrada principal hi ha un gran panell amb la màxima 'Al servei del poble' (为人民服务 *Wei Renmin Fuwu*) escrita amb la cal·ligrafia de Mao. Flanquejant la porta hi ha dues inscripcions, 'Llarga vida al gran Partit Comunista de la Xina' (伟大的中国共产党万岁) i 'Llarga vida al pensament de Mao Zedong' (战无不胜的毛泽东思想万岁).

³ Xinhua (2011). "China's Communist Party members exceed 80 million" Disponible a: http://news.xinhuanet.com/english2010/china/2011-06/24/c_13947698.htm

Si bé durant tres dècades llargues la Xina, i el PCX, van estar sota la batuta de líders que personificaven el poder polític, després de la caiguda de Mao s'obre un procés d'**institucionalització** en la política xinesa. És a dir, es pretén fugir del culte gairebé diví a un líder, i dotar la Xina d'unes estructures que permetin la perpetuació del PCX, al mateix temps que es mira de fer més eficient (i efectiu) l'exercici del poder. Això es tradueix en la consolidació de velles estructures i institucions dins del partit que havien perdut tot el protagonisme durant els anys de supressió de l'autoritat que porta la Revolució Cultural. Aquest procés és gradual, però una data important és l'any 1982 quan el PCX es dota d'uns nous Estatuts del Partit, als quals és habitual referir-s'hi com la Constitució del Partit Comunista Xinès (中国共产党章程 *Zhongguo Gongchangdang Zhangcheng*).⁴ El gruix del text s'aprova en el 12è Congrés Nacional del PCX, però el text s'ha anat modificant de forma regular des d'aleshores, principalment per incorporar elements lligats a la forma de lideratge, la ideologia i el pensament dels successius líders. Això queda molt clar si comparem els següents passatges dels Preàmbul dels Estatuts de 1982, 2007 i 2012, on es mostra la progressiva incorporació de les aportacions teòriques dels líders del partit.

“The Communist Party of China is the vanguard both of the Chinese working class, the faithful representative of the interests of all Chinese people, and the core of the leadership of China's socialist cause. The Party's ultimate objective is the realization of a communist social system.

The Communist Party of China takes Marxism-Leninism and Mao Zedong Thought as its guide to action.” (Prb. 1982)

“The Communist Party of China is the vanguard both of the Chinese working class and of the Chinese people and the Chinese nation. It is the core of leadership for the cause of socialism with Chinese characteristics and represents the development trend of China's advanced productive forces, the orientation of China's advanced culture and the fundamental interests of the overwhelming majority of the Chinese people. The realization of communism is the highest ideal and ultimate goal of the Party.

The Communist Party of China takes Marxism-Leninism, Mao Zedong Thought, Deng Xiaoping Theory and the important thought of Three Represents as its guide to action.” (Prb. 2007)

“The Communist Party of China is the vanguard both of the Chinese working class and of the Chinese people and the Chinese nation. It is the core of leadership for the cause of socialism with Chinese characteristics and represents the development trend of China's advanced productive forces, the orientation of China's advanced culture and the fundamental interests of the overwhelming majority of the Chinese people. The realization of communism is the highest ideal and ultimate goal of the Party.

⁴ Per al text íntegre en anglès, <http://www.china.org.cn/english/congress/229722.htm>, i per a la versió en xinès, <http://www.china.com.cn/chinese/2002/Nov/234227.htm>.

The Communist Party of China takes Marxism-Leninism, Mao Zedong Thought, Deng Xiaoping Theory, the important thought of Three Represents and the Scientific Outlook on Development as its guide to action.” (Prb. 2012)

L'entrada al PCX està oberta a qualsevol membre de la societat xinesa, però el partit sempre ha presumit d'un cert caràcter elitista: només uns escollits hi acaben formant part. Actualment, poc menys del 6% de la població. Qualsevol que hi vulgui entrar i sigui major de 18 anys necessita el suport de dos integrants del PCX i l'aprovació d'un líder del partit en les escales més baixes de la jerarquia.

“Any Chinese worker, farmer, member of the armed forces, intellectual or any advanced element of other social strata who has reached the age of eighteen and who accepts the Party's program and Constitution and is willing to join and work actively in one of the Party organizations, carry out the Party's resolutions and pay membership dues regularly may apply for membership in the Communist Party of China.” (Art. 1)⁵

“年满十八岁的中国工人、农民、军人、知识分子和其他社会阶层的先进分子，承认党的纲领和章程，愿意参加党的一个组织并在其中积极工作、执行党的决议和按期交纳党费的，可以申请加入中国共产党。”

La composició de les bases del PCX ha anat variant, des dels anys en què només camperols i obrers hi tenien cabuda, fins a l'actualitat en què es busca la participació de joves, però també d'empresaris i persones amb experiència professional. Si Mao defensava que era millor que els integrants del partit fossin 'rojos' que 'experts', durant els anys de Deng es va mirar de promoure els 'experts' tot i que no fossin del tot 'rojos' (Dickson & Rost Rublee 2000). I, avui en dia, la combinació a la que s'aspira és que els militants siguin 'rojos i experts'.

““Reds” were cadres who advanced their careers on the strength of their revolutionary pedigree and ideological purity, while “experts” were members of the elite who distinguished themselves by their educational credentials and technical skills” (Li 2010: 177)

L'any 1984, el 50% dels integrants del PCX no tenien estudis o, simplement, eren analfabets. L'any 2007, la xifra d'afiliats amb titulació universitària arribava fins al 32,4%. (Saich 2011: 127). Una part d'aquest increment s'explica per formació que, el propi PCX, dona als seus membres, a través d'una xarxa de centres de formació, dels quals parlaré més endavant. Però, també hi ha una important component de selecció curosa dels integrants. A partir dels anys noranta, el partit passa d'estar dominats per fervents seguidors de la doctrina de Mao a estar ple de 'tecnòcrates', principalment enginyers. Aquest és un canvi dramàtic respecte la Xina dels exàmens imperials, centrats en el coneixement dels 'clàssics'. Als anys noranta, allò que es premia, doncs, són coneixements 'vinguts de fora': la tècnica ha superat l'essència. A l'actualitat el

⁵ Si no especifico el contrari, els articles citats pertanyen a la darrera versió dels Estatuts de 2012.

perfil dels alts càrrecs del partit és molt més diversa, i inclou professions liberals com advocats, economistes i, més recentment, emprenedors. Jiang Zemin va obrir la porta a l'entrada de 'capitalistes'—tot i que la paraula mai es fa servir en la terminologia del PCX—al partit l'any 2002, i des d'aleshores són molts els que s'hi han incorporat, especialment els alts càrrecs de les grans companyies estatals.

Formar part del PCX suposa un impuls en la carrera professional dels seus integrants—de fet algunes feines només estan obertes a integrants del PCX—i això fa que el nombre d'afiliats no deixi de créixer, malgrat la mala experiència que durant anys van passar els militants (durant la Revolució Cultural o les 'campanyes de rectificació, per exemple). La pertinença al PCX és, també, una font important de *guanxi* i, molt especialment en els últims anys, un pou de casos de corrupció. El nepotisme és habitual i està dins del Partit Comunista Xinès (per relacions familiars, per haver crescut en una mateixa província, per haver compartit escola...), però en el procés d'institucionalització que s'inicia als vuitanta, es mira de forçar l'execució d'algunes **normes formals i informals** per a l'organització interna. Per exemple, cada cop és més habitual que dins del partit hi hagi petits processos de 'democràcia interna', amb l'elecció d'alguns càrrecs a través de votacions i no a dit. A més, hi ha un escrupolós respecte en el màxim d'anys que una persona pot ocupar un càrrec de rellevància dins del partit. El límit és de cinc anys en cada mandat per als principals càrrecs i, tot i que hi ha comptades excepcions, no es pot servir més de dos mandats consecutius. També hi ha límits en l'edat màxima pels alts càrrecs del PCX—i en conseqüència en el govern. A més, com en els anys del mandarínat, els principals càrrecs del partit i del govern en una província són, gairebé sempre, persones nascudes en una altra província. Tot això fa que en els càrrecs més elevats del PCX hi hagi un procés de renovació continu... que no vol dir, en qualsevol cas, l'absència total de casos de corrupció.

El model d'organització actual del Partit Comunista Xinès es caracteritza per ser **centralista i jeràrquic**, i per promoure un **lideratge col·lectiu**, que defugui del personalisme dels anys de Mao. Aquestes qüestions, com d'altres aspectes de l'organització interna del PCX, estan recollides en els Estatuts aprovats l'any 1982. A l'article 10 es parla de la pràctica d'un 'centralisme democràtic'—com a la majoria de règims d'arrel leninista. Això es tradueix en què,

“individual Party members are subordinate to the Party organization, the minority is subordinate to the majority, the lower Party organizations are subordinate to the higher Party organizations, and all the constituent organizations and members of the Party are subordinate to the National Congress and the Central Committee of the Party.” (Art. 10.1)

“党员个人服从党的组织，少数服从多数，下级组织服从上级组织，全党各个组织和全体党员服从党的全国代表大会和中央委员会。”

L'estructura del partit és, per tant, jeràrquica i piramidal. A la base hi ha una xarxa de més de 3,5 milions 'd'organitzacions primàries de partit' (党的基层组织 *dang de jiceng*

zuzhi). Es tracta d'organitzacions centrades al voltant de les velles unitats de producció, dels barris, dels pobles o, de qualsevol altre entitat en la qual se superin els 3 integrants (Art. 30). Totes aquestes unitats tenen un secretari de partit i un comitè. La seva és una funció essencial: el reclutament de nous membres i la difusió de la doctrina de partit. A través d'aquestes branques subestatals, que en alguns moments de la història varen penetrar en pràcticament tots els sectors de la societat, és com s'exercia la 'línia de masses' de la qual parlava Mao. En l'organització jeràrquica, a partir de les organitzacions primàries es va pujant gradualment fins arribar als organismes centrals del PCX a Pequín com mostra el **Gràfic 1**. L'àmbit provincial és un dels estadis amb més pes dins de l'estructura del PCX, sobretot després dels processos de descentralització que segueixen el GSE. Els comitès provincials del PCX s'encarreguen de la implementació de les polítiques i això els dota d'un considerable poder, com explicaré més endavant.

Gràfic 1. Estructura piramidal del Partit Comunista Xinès

(Wang 2002: 70)

Una segona característica important del sistema organitzatiu del PCX a l'actualitat és el 'lideratge col·lectiu' que queda recollit, de nou, en l'Article 10 dels Estatuts.

“Party committees at all levels function on the principle of combining collective leadership with individual responsibility based on division of work. All major issues shall be decided upon by the Party committees after discussion in accordance with the principle of collective leadership, democratic centralism, individual consultations and decision by meetings.” (Art. 10.5)

“党的各级委员会实行集体领导和个人分工负责相结合的制度。凡属重大问题都要按照集体领导、民主集中、个别酝酿、会议决定的原则，由党的委员会

集体讨论，作出决定；委员会成员要根据集体的决定和分工，切实履行自己的职责。”

“The Party forbids all forms of personality cult. It is necessary to ensure that the activities of the Party leaders are subject to oversight by the Party and the people, and at the same time to uphold the prestige of all the leaders who represent the interests of the Party and the people.” (Art. 10.6)

“党禁止任何形式的个人崇拜。要保证党的领导人的活动处于党和人民的监督之下，同时维护一切代表党和人民利益的领导人的威信。”

L'article 10.6 apareix com una contradicció, si el comparem amb el mètode de lideratge exercit per Mao en períodes com la Revolució Cultural. I no obstant, avui en dia, és acceptat pels membres del PCX que el líder del partit no ha d'exercir un paper messiànic, sinó una paper aglutinador de les diferents sensibilitats. Aquestes dues característiques de l'organització interna del partit, lliguen amb les dues dinàmiques que vehiculen la participació dins el partit. D'una banda, hi una força descendent, la de la imposició dels principis del partit en base al centralisme. I, de l'altra, la participació 'democràtica' des de les bases fins a la cúspide.

L'estructura simplificada del PCX queda reflectida al **Gràfic 2**. L'òrgan consultiu més important del país és el **Congrés Nacional del PCX** (中国共产党全国代表大会 *Zhongguo Gongchandang Quanguo Daibiao Dahui*) que es reuneix cada cinc anys durant, aproximadament, dues setmanes.⁶ Participen en el Congrés un total de 2.270 delegats, dels quals 57 són invitats (normalment són veterans del partit ja retirats) i, la resta, 2.213 són escollits en les 38 circumscripcions en què es divideix el país.⁷ Entre els delegats escollits hi ha representants de les 31 províncies, de la minoria ètnica taiwanesa, dels diferents departaments centrals del partit, dels diferents ministeris i comissions del govern central, de les principals empreses estatals, dels grans bancs i institucions financeres, de l'Exèrcit d'Alliberament Popular i de la policia. El procediment exacte d'elecció dels integrants del Congrés Nacional no es coneix. Els delegats del Congrés Nacional, tant els escollit com els invitats, escullen al seu temps els membres del **Comitè Central del PCX** (中国共产党中央委员会 *Zhongguo Gongchan Zhongyang Weiyuanhui*) o CCPCX i de la **Comissió Central per a la Inspecció Disciplinar** (中共中央纪委会 *Zhonggong Zhongyang Jiweihui*). Aquest últim òrgan s'encarrega del monitoratge dels casos de corrupció i els abusos de poder entre els membres del PCX. Hi ha subcomissions en l'àmbit provincial, municipal i local.⁸ Entre les seves competències hi ha la sancionar o disciplinar els membres del partit. Un dels casos més sonats que ha tractat la Comissió Central ha estat el del Bo Xilai, cap del PCX a la

⁶ En els primers anys del PCX la freqüència dels Congressos va variar (arribant a un interval de 13 anys), però a partir de l'aprovació dels Estatuts de 1982, es fixa la obligatorietat de celebrar-los cada cinc anys.

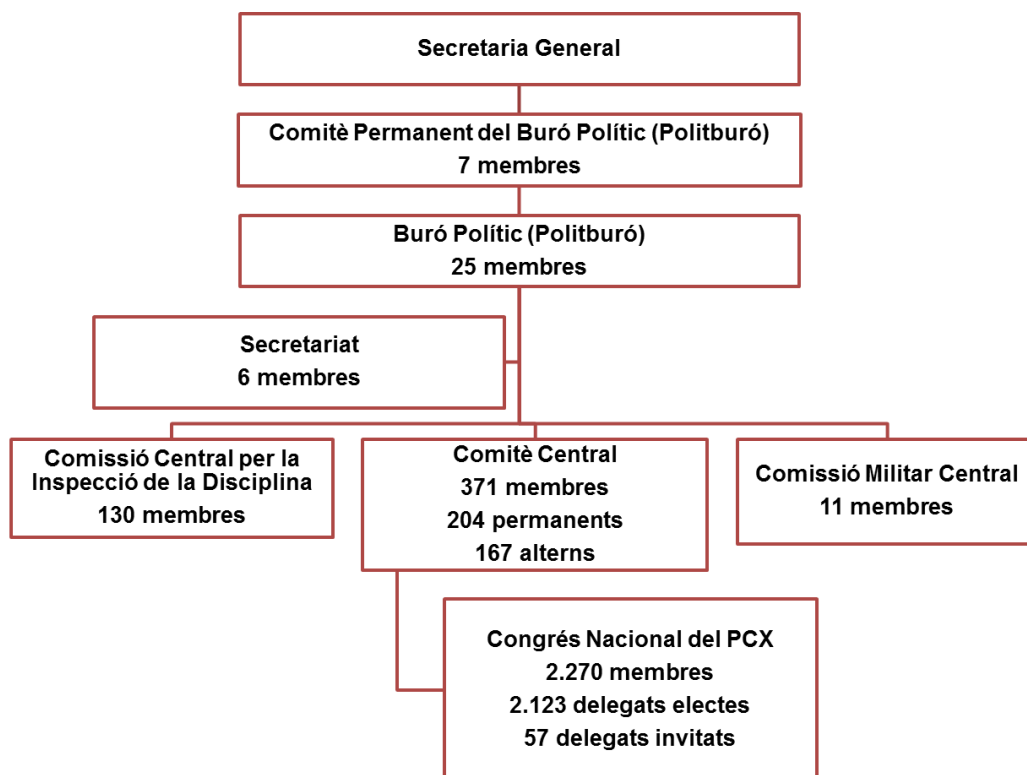
⁷ Les dades de composició dels diferents òrgans del partit, si no dic el contrari, corresponen a l'any 2012.

⁸ Wang (2004: 80) xifra en 170.000 el nombre de membres del PCX expulsats l'any 1996, d'un total de 850.000 casos investigats. La immensa majoria (el 89%) de casos tractats tenien a veure amb corrupció, acceptació de suborns i falsificació de documents públics.

municipalitat de Chongqing. Per recomanació de l'òrgan disciplinar, Bo va ser expulsat del partit el 2012. La llista de motius presentats per a justificar-ne l'expulsió és llarga, i inclou, entre d'altres, l'acceptació de suborns o l'haver mantingut relacions extramatriominals.⁹

De Congressos Nacionals n'hi ha hagut, fins el 2012, 18. L'últim, el 18è Congrés Nacional del Partit Comunista Xinès (中国共产党第十八次全国代表大会 *Zhongguo Gongchangdang Dishibaci quanguo daibiao dahui*), celebrat a Pequín entre el 8 i el 15 de novembre del 2012, va servir per escenificar el relleu entre la quarta i la cinquena generacions de líders, un cop Hu Jintao va cedir el càrrec de secretari general del partit a Xi Jinping. L'elecció dels integrants del Comitè Central és la principal funció del Congrés Nacional, però no és l'única. També està en la seva llista de funcions, per exemple, l'aprovació de l'informe que, cada cinc anys, elabora el secretari general. És en aquests informes que solen aparèixer les noves aportacions teòriques i ideològiques del líders del PCX, com la teoria de les tres representacions de Jiang o el desenvolupament científic de Hu.

Gràfic 2. Organització simplificada del Partit Comunista Xinès (2012)

La celebració dels Congressos Nacionals s'ha convertit en un gran aparador de la vida política xinesa i és utilitzat regularment com a plataforma per a la promoció de noves

⁹ Xinhua (2012). 'Bo Xilai expelled from CPC, public office', 28 de setembre. Disponible a: http://news.xinhuanet.com/english/china/2012-09/28/c_131880079.htm

polítiques o canvis de lideratge. Els mitjans de comunicació s'omplen en les setmanes prèvies i posteriors al Congrés d'informes i balanços. És el gran escenari de la propaganda del PCX. La importància que s'atorga al Congrés Nacional podria semblar contradictòria amb les funcions limitades que té, però s'ha d'entendre com un dels moments de màxima expressió del sistema polític xinès. El Congrés Nacional exerceix una funció simbòlica, ja que serveix per a mostrar el poder i la unitat del partit i per emmarcar en les cròniques i a la història, fites, com el relleu polític o l'aprovació de canvis en les principals polítiques de país (Saich 2011: 114). Malgrat la propaganda i la narrativa d'exaltació socialista, els darrers dos Congressos Nacionals han mostrat la desconexió que viu la població de la classe política. L'espai de màxima expressió d'aquesta desconexió són les xarxes socials, la nova àgora pública xinesa.

El **Secretariat** (中国共产党中央委员会书记处 *Zhongguo Gongchan Zhongyang Weiyuanhui Shujichu*) s'encarrega de les tasques administratives del PCX, el dia a dia. Alguns dels seus integrants comparteixen càrrecs en d'altres òrgans dins el partit, com el Comitè Permanent o el Politburó. Les reunions dels sis integrants¹⁰ solen ser diàries, molt més freqüents que les reunions mensuals del Politburó o setmanals del Comitè Permanent. Des del Secretariat se supervisa la feina dels quatre departaments centrals del PCX, que són

- el Departament d'Organització, que supervisa els nomenaments de desenes de milers de càrrecs dins del partit, el govern, l'exèrcit, les grans empreses, les principals universitats i també de la justícia;¹¹
- el Departament de Propaganda, que supervisa els mitjans de comunicació i es dedica a la comunicació pública;
- el Departament del Front Unit de Treball, que s'encarrega de fer d'enllaç entre el PCX i la resta de partits polítics tolerats. També s'encarrega de qüestions relacionades amb les minories;
- el Departament d'Enllaç Internacional, que vehicula les relacions amb d'altres partits polítics fora de la Xina.

El **Comitè Central** està integrat, el 2012, per un total de 371 membres, dels quals 204 són permanents i 167 són alterns. El nombre d'integrants ha anat augmentant amb els anys, en certa mesura, al mateix ritme que ha augmentat el nombre d'afiliats al PCX. Com ja he dit abans, l'any 2011 se superava la xifra de 80 milions d'afiliats, sis vegades més que a principis dels anys seixanta. La composició del Comitè Central respon, molt sovint, a criteris lligats a quotes regionals i polítiques, a més de certs equilibris ètnics, de gènere i d'edat. La missió del Comitè Central és governar en les qüestions de partit i debatre les polítiques de partit, en el període que va entre Congrés Nacional i Congrés Nacional. Així el CCPX s'ha de reunir, com a mínim, un cop l'any en unes trobades que es coneixen com a 'plenaris' i que no duren massa més de dos dies. Hi participen tots

¹⁰ Aquí també, com en d'altres casos, el nombre d'integrants ha anat canviant amb els anys.

¹¹ Shambaugh (2008:828) xifra l'any 2002 en 6.932.000 els integrants del PCX que tenen càrrecs dins de l'administració del propi partit i que estan, per tant, sota la supervisió del Departament d'Organització. Si mirem les xifres de funcionariat en les estructures d'estat caldria sumar 33.578.000 persones.

els integrants del CCPCX, tant els membres permanents com els alterns, i sovint s'hi invita també els principals càrrecs del govern, l'exèrcit i l'administració local. Durant els plenaris s'anuncien algunes de les línies polítiques o, també, es fan públics relleus polítics que no requereixen de l'aprovació del Congrés Nacional. Un altre tret diferencial és el fet que, durant els plens del CCPCX s'arriba a produir un debat polític, inexistent en les cerimònies trobades del Congrés Nacional. No obstant, com que les reunions del Comitè Central no són obertes, no es coneixen amb absoluta exactitud els debats que s'hi produeixen. Malgrat aquest cert debat intern, el CCPCX és un organisme que referenda textos, ja consensuats prèviament.

Teòricament són els integrants del Comitè Central els qui escullen els integrants del Buró Polític o Politburó (政治局 *Zhengzhiju*), el Comitè Permanent del Politburó (政治局常委会 *Zhengzhiju Changweihui*), la Comissió Militar Central i el secretari general (中共中央总书记 *Zhonggong Zhongyang zong shuji*). A la pràctica, però, és un procés a la inversa, de dalt a baix. Això vol dir que és a través del consens i la discussió que es trien els noms dels principals càrrecs i, després, el Comitè Central es limita a corroborar la decisió a través d'una votació. En el cas del darrer relleu de la cúpula, la tria de Xi Jinping i dels altres sis integrants del Comitè Permanent del Politburó va ser fruit de les negociacions entre les dues grans faccions del partit, de les quals parlaré més endavant. És un equilibri de poders i de forces el que decideix els líders del PCX i no una votació estrictament parlant.

Si bé no hi ha espai per a la tria de les posicions més elevades de l'escala jeràrquica, el PCX sí que admet una 'certa competició' en l'elecció dels integrants del Comitè Central. Des de l'any 1982, el del 12è Congrés Nacional, s'ha vingut practicant la política de *chae xuanju* o 'eleccions competitives' (差额选举), és a dir, presentar més candidats al CCPCX que seients hi ha disponibles. Saich (2011: 135) explica que l'any 2006, abans de la celebració del 17è Congrés Nacional, es van presentar 40.000 candidatures per al Comitè Central. Un grup de d'experts en va examinar les candidatures i es va reduir la llista de noms. Finalment, abans de l'elecció, hi havia un 8,3% més de noms que seients disponibles en la categoria de representants permanents, i un 9,6% més en la de candidats alterns. En aquest cas, com en qualsevol procés 'democràtic', els candidats que reben menys vots queden fora del Comitè Central. Aquesta pràctica de democràcia interna—controlada i limitada—és la que alguns proposen com a fórmula d'elecció de la resta de càrrecs dins el partit. Això voldria dir que, un dia, es podria produir un vertader procés 'democràtic' dins dels límits del partit, en l'elecció del secretari general entre dos o més noms.¹²

Els dos òrgans principals dins del PCX són el **Politburó** i el **Comitè Permanent del Politburó**, dues estructures que mostren la influència de l'estructura política soviètica

¹² No cal oblidar, però, que l'elecció dels integrants del Congrés Nacional, no es fa per sufragi universal i que, per tant, tot i els exercicis de 'democràcia interna' l'elecció de les posicions més destacades dins del PCX és lluny de les pràctiques democràtiques que tenen d'altres partits d'arrel comunista, per exemple, a Europa.

en la creació del PCX. Lenin deia que el poder havia d'estar en mans d'uns pocs líders, i en el cas de la Xina són una vintena. En concret, els Buró Polític té 25 membres i el Comitè Permanent ha fluctuat entre els 5 i els 9. Després del 18è Congrés, els integrants del Politburó són 7. Els Estatuts del PCX posen pocs adjectius i pocs límits al poder de les dues institucions màximes.

“The Political Bureau, the Standing Committee of the Political Bureau and the General Secretary of the Central Committee of the Party are elected by the Central Committee in plenary session. The General Secretary of the Central Committee must be a member of the Standing Committee of the Political Bureau.

When the Central Committee is not in session, the Political Bureau and its Standing Committee exercise the functions and powers of the Central Committee.” (Art. 22)

“党的中央政治局、中央政治局常务委员会和中央委员会总书记，由中央委员会全体会议选举。中央委员会总书记必须从中央政治局常务委员会委员中产生。中央政治局和它的常务委员会在中央委员会全体会议闭会期间，行使中央委员会的职权。”

La vaguetat en l'atribució de poders i funcions, trasllada a la perfecció l'opacitat amb la qual actuen tant el Comitè Permanent com el Politburó. De les seves rutines de treball i dels processos de presa de decisions en sabem poc, o pràcticament res. A vegades s'ha parlat que són com el 'consell d'administració' d'una gran empresa (Wang 2004: 75). En un principi els integrants del Comitè Permanent s'encarreguen de la supervisió d'una o més àrees temàtiques (sanitat, economia, medi ambient, propaganda...) i constitueixen la més alta instància de presa de decisions dins del PCX i, eventualment, del país. Sembla que entre els integrants del Comitè Permanent, sobretot, hi ha discussions vertaderes sobre qüestions ideològiques i de partit. Les decisions es prenen per consens. El màxim de temps que es pot servir en aquests òrgans és de 10 anys i existeix un topall d'edat màxima per a servir-hi.

Després del 18è Congrés Nacional la composició dels principals òrgans de l'estat va quedar repartida tal i com es mostra a la **Taula 1**. La composició d'aquests òrgans respon a dues dinàmiques, la importància de les relacions i els equilibris de poder entre els governs centrals i locals, i el paper que juga l'exèrcit en la política xinesa. Sobre l'exèrcit en parlaré al final d'aquest tema i a les dinàmiques regionals m'hi referiré en el tema 4. Sí que és important fer aquí, però, un incís sobre el pes que té la política local—principalment provincial—en el global de la Xina.

El 2007, dels nou integrants del Comitè Permanent Politburó 8 havien servit o com a secretaris provincials del PCX i/o com a governadors provincials. En el cas dels set integrants del Politburó del 2012, tots set han ocupat amb anterioritat càrrecs de rellevància a les províncies. Xi Jinping va ser secretari del partit a Xangai i Zhejiang; Li Keqiang ho va ser de Henan i Liaoning; Zhang Dejiang, a Zhejiang, Guangdong i Chongqin; Yu Zhengsheng, a Hubei i Xangai; Wang Qishan a Hainan; Zhang Gaoli a

Shangdong. Liu Yunshan va ser vice-secretari a Mongòlia Interior. De fet, des de les reformes de 1978, la principal credencial per a l'ascens polític ha estat l'haver servit en càrrecs polítics i de gestió a nivell provincial. Jiang Zemin, per exemple, va exercir de secretari del PCX a Xangai i Hu Jintao va ocupar el càrrec de secretari del PCX a Guizhou i Tibet. L'augment del nombre de membres del Politburó i del Comitè Permanent amb experiència en l'àmbit local i provincial no ha deixat de créixer en els darrers 20 anys. Això demostra el pes polític dels principals càrrecs provincials, però també el desig des de la centralitat d'evitar els contrapoders locals a través de constants reubicacions i promocions de càrrecs des de les províncies a Pequín, abans el seu poder local no sigui un perill per a la centralitat.

Taula 1. Composició del Buró Polític, Comitè Permanent i Secretari General del PCX (2012)

Secretari General		
Xi Jinping		
Comitè Permanent del Politburó (7 membres – 6 + 1 SG)		
Li Keqiang	Zhang Dejiang	Yu Zhengsheng
Liu Yunshan	Wang Qishan	Zhang Gaoli
Buró Polític o Politburó (25 membres)		
Ma Kai	Wang Huning	Liu Yandong
Liu Qibao	Xu Qiliang	Sun Chunlan
Sun Zhengcai	Li Jianguo	Wang Yang
Zhang Chunxian	Fan Changlong	Meng Jianzhu
Zhao Leji	Hu Chunhua	Li Zhanshu
Li Yuanchao	Guo Jinlong	Han Zheng

Una altra característica cada cop més marcada en la formació del Comitè Permanent i, en part, del Politburó és el canvi en el perfil acadèmic i professional. L'any 2002, els nou integrants del Comitè Permanent eren enginyers, el 2007 set eren enginyers, un era economista i l'altre doctor en dret. Aquest caràcter 'tecnòcrata' de la cúspide política de la quarta generació contrasta amb la formació més social/liberal dels líders de la cinquena generació. Del Comitè Permanent del 2012, només dos integrants són enginyers (Xi Jinping i Yu Zhengsheng), hi ha dos economistes (Zhang Dejiang i Zhang Gaoli), Wang Qishan és historiador, Li Keqiang va estudiar dret i Liu Yunshan, magisteri. Alguns d'aquests detalls els recullo a la **Taula 2**. Un últim element a tenir en compte és la reducció de la mitjana d'edat dels integrants tant del Comitè Permanent

com del Politburó. Si la cúpula de poder de la Xina dels anys vuitanta era tecnòcrata i gerontocràtica, a l'actualitat veiem un rejuveniment i més pluralitat intel·lectual.¹³

Taula 2. Perfils biogràfics dels membres del Comitè Permanent del Politburó (2012)

习近平	Xi Jinping [1953] És enginyer químic. Ha estat lligat amb càrrecs del PCX a Zhejiang i Xangai. És un <i>taizi</i> o <i>princeling</i> i pertany a la facció elitista (<i>taizidang</i>).
李克强	Li Keqiang [1955] Llicenciat en Dret i Doctor en Economia. Ha servit a Henan i Liaoning. Membre de la Lliga de les Joventuts del PCX. Facció populista (<i>tuantai</i>).
张德江	Zhang Dejiang [1946] És llicenciat en Llengua Coreana i Economia. Ha servit a Jilin i Zhejiang. És un <i>taizi</i> o <i>princeling</i> i pertany a la facció elitista (<i>taizidang</i>).
俞正声	Yu Zhengsheng [1945] És enginyer militar i té experiència a les ciutats de Yantai i Qingdao. És un <i>taizi</i> o <i>princeling</i> i pertany a la facció elitista (<i>taizidang</i>).
刘云山	Liu Yunshan [1947] Va estudiar magisteri. Va servir a Mongòlia Interior i a l'aparell de propaganda. Membre de la Lliga de les Joventuts del PCX. Facció populista (<i>tuantai</i>).
王岐山	Wang Qishan [1948] És llicenciat en Història. Ha servit a Hainan i Guangdong, i al sector bancari És un <i>taizi</i> o <i>princeling</i> i pertany a la facció elitista (<i>taizidang</i>).
张高丽	Zhang Gaoli [1946] És llicenciat en Estadística. Ha treballat pel PCX a Guangdong i Shandong. Pertany a la facció elitista (<i>taizidang</i>), la seva dona és una <i>taizi</i> .

Abans d'entrar a analitzar com es produeix el relleu polític dins del PCX i quines són les dinàmiques de gestió interna de les diferències ideològiques entre els membres del partit, cal parlar d'una última institució important en l'estructura del partit: l'Escola del PCX. Si la Comissió d'Investigació Disciplinària s'encarrega de garantir que es compleixen els principis morals dels integrants del partit, és a l'Escola on s'inculca 'l'esperit i la moral', i on es mira d'evitar que es multipliquin els casos de corrupció, la desídia, l'oposició a les polítiques de partit i 'l'aburguesament de la burocràcia'. Quan es parla de l'Escola del PCX es fa referència a un entramat de més de 2.500 escoles a tot el país, *dangxiao xitong* (党校系统), el 'sistema d'escoles del partit'. La més important és l'**Escola Central del PCX** (中共中央党校), on es 'reeduca' i també es forma aquells que tenen possibilitats de pujar en l'escala jeràrquica. Com passa també a moltes de les

¹³ Des de 1982 i fins l'any 1992, de fet, existia dins del PCX un òrgan, la Comissió Consultiva Central (中央顾问委员会 *Zhongyang guwen weiyuanhui*) que estava formada per afiliats del partit amb més de 40 anys de servei. Aquest organisme, que teòricament, només tenia un paper consultiu va acabar tenint més de poder que el propi Comitè Permanent del Politburó. Els seus integrants són coneguts amb el sobrenom dels 8 Oficials Eminents (八大元老). Des de la presidència d'aquesta Comissió va exercir bona part del seu poder Deng Xiaoping que mai no va arribar a ocupar ni la posició de secretari general del PCX ni tampoc la de primer ministre.

universitats xineses, l'Escola Central és un espai de debat vibrant d'idees, tot i que no totes arriben a sortir de l'edifici. Aquest espai de discussió ha convertit l'Escola Central en un important *think tank*, és a dir un grup que genera idees que, més endavant, poden ser considerades com a potencials polítiques adoptables pel PCX.

“The Party school system offers a variety of mid-career training programmes: in Marxist-Leninist ideology and the latest Party policy documents; in mechanisms and methods of Party organizational control; in administration, management and leadership science; and in broader fields of basic education such as economics, accounting, history, international relations and philosophy.” (Shambaugh 2008: 828)

El sistema d'escoles de partit és un dels exemples més clars de la voluntat de renovació interna del PCX. No ho és per tenir voluntat de trencar amb les estructures actuals, sinó per aconseguir perpetuar-se en el poder. A través de la reeducació constant dels membres del PCX i dels funcionaris de rang mig es reforça la voluntat d'institucionalitzar el PCX, que ja havia apuntat al començament d'aquesta exposició.

Una característica dels sistemes democràtics liberals és el fet que incorporen mecanismes de **control dels poders** (*checks-and-balances*) executiu, legislatiu i judicial a través de contrapesos. És a dir, les tres institucions vetllen per què cap de les altres monopolitzi el poder. A això s'hi ha d'afegir el paper que exerceix la societat civil com a supervisor de l'actuació dels tres poders. I en aquest sentit, els sistemes democràtics liberals tenen mitjans de comunicació que exerceixen un paper d'altaveu de denúncies, hi ha sindicats que 'vetllen' per les condicions dels treballs, la societat civil—a través d'organitzacions no governamentals—participa del debat públic, el 'Defensor del Poble' actua com a intermediari en els casos en què hi ha hagut greuges de l'administració cap als ciutadans... Tots aquests actors i institucionals, sumats als mecanismes dins de cada una de les branques del poder de l'estat, mantenen l'equilibri entre els poders executiu, legislatiu i judicial.

A la Xina aquests mecanismes no hi són o són molt dèbils: els mitjans de comunicació tenen llibertat limitada, la societat civil està controlada per les 'organitzacions de masses' oficials, els jutges no són independents ni tothom és igual davant la llei... No obstant, allò que sí que trobem en el context xinès és que en les últimes dècades han anat apareixent estructures informals dins del partit, que actuen de contrapès les unes de les altres i aporten un cert 'pluralisme' polític, al mateix temps que eviten els abusos més flagrants. És important entendre que no són mecanismes equiparables als de les democràcies europees, per posar un exemple, però que en el context xinès suposen, a l'actualitat, un canvi important respecte d'altres moments de la història. Un exemple d'aquests mecanismes de política informal o personal dins el partit són **les faccions**.¹⁴

¹⁴ Una facció política és un grup de persones, dins d'una formació política, que s'agrupen informalment per tal d'aconseguir uns determinats objectius polítics. En alguns països les faccions es creen en base

Actualment és habitual parlar de dues grans faccions (o coalicions), la ‘facció populista’ i la ‘facció elitista’.¹⁵ Uns grups que no giren al voltant de grans diferències ideològiques, sinó que es basen principalment en relacions personals.

“Faction politics is, of course, not new in China. Major events during the Mao era, such as the Anti-Rightist campaign, the Cultural Revolution, and the 1989 Tiananmen crisis, were all related to factional infighting in the CCP [PCX] leadership. But factional politics is no longer a vicious power struggle and zero-sum game in which winner takes all and those on the losing end are likely to be purged or worse. Neither the elitist nor the populist coalition is capable of, nor really wants to, totally defeat the other. Each coalition has its own strengths, including different constituencies, which the other does not possess. Their relationship, when it comes to policy-making, is one of both competition and cooperation.” (Li 2011: 184)

Les faccions han estat el motor del canvi i el relleu polític a la Xina. Cada una de les transicions de poder més recents (de Deng a Jiang, de Jiang a Hu, i de Hu a Xi) s’ha produït enmig d’unes particulars dinàmiques de grup i no a través de mecanismes formals d’elecció. Les faccions juguen, per tant, un paper clau en el repartiment del poder.

Si posem la mirada en l’actual composició actual del Comitè Permanent del Politburó, recollida a la **Taula 2**, podem veure com els integrants actual es reparteixen entre les dues grans faccions. En l’actual Comitè Permanent es pot dir hi ha dos representants més propers a la facció populista i cinc lligats a la facció elitista. El repartiment no és arbitrari i, de nou, respon a negociacions entre els homes que mouen els fils de la política. En el cas de la ‘facció elitista’ els qui mouen els fils són Jiang Zemin, Wu Bangguo, que ocupa la presidència del Comitè Permanent del Congrés Nacional Popular i Jia Qinglin, integrant del Politburó fins el 2012. En un intent de simplificar una estructura complexa i no del tot homogènia, podem dir que la facció elitista representa els interessos d’empresadors i de la classe mitjana. Tot i que no és un fet distintiu, la majoria dels líders de la facció elitista són fills de líders revolucionaris, convertits en herois, o d’antics alts càrrecs (de vice-presidents, en amunt). Això els val el sobrenom de ‘princelings’ (太子 *taizi*) o ‘petits prínceps’ i d’aquí que aquesta facció sigui coneguda com *taizidang* (太子党). Els integrants d’aquesta facció han avançat políticament en càrrecs a les províncies costaneres i, molt especialment, a la ciutat de Xangai. No s’ha d’entendre la facció, en l’entorn xinès, com una entitat tancada o monolítica i alguns dels seus integrants no tenen una especial relació entre ells: Bo Xilai i Xi Jinping—tots dos fills de líders revolucionaris—per exemple, no tenien cap relació entre ells.

d’aliances regionals o de diferències ideològiques, però a la Xina les faccions són altament personalistes i basades en relacions patró-client.

¹⁵ Podeu trobar alguns textos on es parla de la idea ‘un partit, dues faccions’. Al llarg de la història hi ha hagut d’altres divisions. Per exemple, després de la RC es parlava d’una facció liderada per Hua Guofeng (el grup de ‘qualsevol cosa’ o ‘Whatever’) i una altra encapçalada per Deng Xiaoping (‘els pragmàtics’).

Els líders de l'altra gran facció, la populista, són Hu Jintao i Wen Jiabao. En general tenen més tendència a expressar la seva preocupació per qüestions socials, per les creixents desigualtats, per la situació dels camperols o dels treballadors immigrants. Això s'entendria perquè, en general, el seu *background* polític va lligat a províncies interiors, més aviat pobres. També els seus orígens són més humils. Comparteixen, a més a més, el fet d'haver pujat en l'escala jeràrquica a través de la Lliga de les Joventuts Comunistes de la Xina (中国共产主义青年团 *Zhongguo gongchan zhuyi qingnian tuan*). Per això se'ls coneix com els *tuanpai* (团派), la 'facció de la lliga'. La Lliga agrupa joves, d'entre 14 i 28 anys, els inculca les idees del PCX a l'hora que s'involucren en treballs socials i de voluntariat. L'any 2008 integraven la Lliga 75 milions de joves. En la gestió de les activitats de Lliga hi participen 190.000 oficials del PCX. A més de les activitats socials, la Lliga publica diferents diaris, inclòs el relativament influent *Zhongguo Qingnian Bao* (中国青年报). L'ascens polític dels *tuanpai* es consolida amb l'arribada de Hu Jintao al poder el 2002. Fins aleshores, el seu paper havia estat relativament reduït. És un bon exemple de la fluctuació de poder de les diferents faccions i coalicions dins del PCX.

Els integrants de les dues faccions es reparteixen els grans càrrecs polítics i la composició de la cúpula de poder del PCX respon a delicats equilibris. La relació entre els dos grups és, al mateix temps, de cooperació i confrontació. Les divisions entre els grups no són en les grans línies de país, sinó que tenen més a veure amb qüestions d'interessos concrets o, simplement, de diferències personals. No obstant, com que els perfils polítics i l'experiència professional dels integrants dels dos grups són diferents, habitualment es fa necessari el compartir el poder. Si bé uns coneixen millor qüestions com l'economia, els altres tenen un millor coneixement de l'àmbit rural, per posar un exemple. La consolidació de l'actual sistema d'equilibri de faccions és conseqüència directa de quatre elements: (a) la institucionalització del partit a partir dels anys 80, (b) l'equilibri de poders entre el centre i les províncies, (c) la voluntat d'acabar amb el personalisme d'un únic líder i (d) el paper jugat per Jiang Zemin en la construcció institucional de la Xina post-Deng. Jiang no era un líder carismàtic i el seu mètode de govern s'acostava més a la construcció de consensos que a la imposició de les seves idees. Des d'aleshores cap dels líders ha pres la via del personalisme.¹⁶ I el resultat de tot plegat és que ni cap individu ni cap col·lectiu dins del PCX pot, avui en dia, imposar-se clarament per damunt del conjunt.

Les relacions entre els integrants de les faccions es basen, principalment, en vincles de patró-client, com ja hem explicat anteriorment. Per a l'ascens dins les files del partit cal lleialtat a una figura important—al líder d'una facció—que pugui contribuir a l'avenç polític. Les relacions informals, a més de les relacions formals, són essencials per entendre el funcionament de les dinàmiques de presa de decisions dins del PCX. I és

¹⁶ El cas més de líder carismàtic i, fins a un cert punt dèspota, és el de Bo Xilai que, com ja he explicat, va patir una fulgurant caiguda política l'any 2012.

així perquè és a través de les relacions informals que es gestiona el conflicte dins del partit. Les divisions, per exemple, durant els anys posteriors a la RC van donar peu a una confrontació oberta entre les diverses faccions.

“The overdependence on personal relationships makes the Chinese political leadership extremely unstable. Despite the impressive appearance of the CCP as an enduring organization, it is in fact vulnerable to very rapid breakdown. When disputes break out among the leaders of the factions and patron-client networks, this has ramifications throughout the system.” (Saich 2011: 112)

A l'actualitat, aquestes divisions no es tradueixen en una fractura externa de les relacions dins del PCX com havia passat durant dècades anteriors. No obstant això, alguns autors com Tony Saich o també Lowell Dittmer i Yu-Shan Wu (1995), creuen que les faccions són el “taló d'Aquil·les” del sistema polític xinès i que la dependència en relacions personals fa que el sistema sigui potencialment inestable.

L'intent d'institucionalitzar el PCX, tot reduint la influència del lideratge unipersonal i el paper de les faccions, amb la creació d'estructures formals és una aposta per apuntalar el PCX i aconseguir-ne la perpetuació en el poder, que és un objectiu compartit entre tots els integrants, independentment de la facció a la qual pertanyin.

b. La Constitució xinesa. Òrgans i estructures de poder.

Fins ara he explicat quines són els principals òrgans dins del PCX, i com es prenen les decisions entre les persones que formen part del partit. Ara el meu objectiu és examinar les **estructures polítiques de la RPX**, que en alguns casos funcionen de forma paral·lela a les del PCX, i en d'altres, exerceixen un paper complementari. En aquest apartat examinaré els principals òrgans (l'Assemblea Nacional Popular, el Consell d'Estat, la Presidència de la RPX i la Conferència Consultiva Política Popular), tal i com els descriu la Constitució de la RPX de 1982. A més faré una breu referència al sistema burocràtic i a l'ordenament jurídic. Al final, miraré de connectar les institucions del partit i de l'estat, al mateix temps que explico com alguns teòrics, han mirat de descriure la manera com es distribueix 'realment' el poder a la Xina. No obstant, al mateix temps que revisem les estructures d'Estat hem de tenir sempre present que una mirada exclusivament centrada en les organitzacions i estructures polítiques formals és limitada. A la Xina, en particular, hi ha un complex entramat de relacions personals i subestructures polítiques, tant en l'àmbit local com a escala nacional, que difuminen el poder molt més d'allò que percebríem mirant només els organigrames del partit o de la RPX. Per tant, cal recordar en tot moment que en el context xinès la política té dues cares, la formal i la informal. I, en aquest apartat, faré referències a totes dues.

La versió de la **Constitució de la República Popular de la Xina** (中华人民共和国宪法 *Zhonghua Renmin Gongheguo Xianfa*) que està en vigència actualment data del desembre de 1982. Abans, i des de la victòria comunista, la Xina n'havia tingut quatre més.¹⁷ El setembre de 1954 s'adopta la primera Constitució que detalla les primeres estructures d'estat. S'inspirava enormement en la carta magna de la URSS i organitzava el territori en quatre nivells, el central, el provincial, el comtal (o comarcal) o municipal, i el local o comunal. Aquest primer text és clau per entendre les Constitucions que apareixeran més tard.

“La Constitución de 1954 supone, ante todo, el establecimiento del marco jurídico-político en el que, por primera vez, va a ser posible emprender la institucionalización del Estado. A diferencia de todos los anteriores textos constitucionales, que no pasaban de ser meros documentos formales que no tuvieron en ningún caso materialización institucional efectiva, el marco constitucional establecido en 1954 hacía posible dotar a la naciente República Popular de un sistema institucional estable.” (Pérez Ayala 2005: 52)

La primera constitució deixa de tenir validesa durant la Revolució Cultural, quan es van crear institucions i estructures organitzatives completament fora del marc constitucional. El gener de 1975 s'aprova una segona Constitució que bevia de la radicalitat de la RC. És un text extremadament breu (30 articles, en comparació als 60 del text de 1978 o dels

¹⁷ Tant Pérez Ayala (2005) como Fernández Pérez (1978) proporcionen informació addicional sobre els textos constitucionals xinesos, en castellà.

104 de la Constitució de 1954) i que es caracteritza més pel seu valor com a manifest politico-ideològic, que no pas per la seva validesa normativa (Pérez Ayala 2005: 67). El tercer text constitucional s'aprova el març de 1978, amb l'objectiu de recuperar les bases polítiques i jurídiques existents abans de la RC. Cal tenir present que és un text redactat després de la mort de Mao, però abans que s'hagin assentat els canvis en el lideratge dins del PCX. Això fa que el text de 1978 sigui un text de transició, abans de l'aprovació el desembre de 1982 del text que avui en dia segueix vigent, més enllà d'algunes modificacions.¹⁸ Es tracta d'un document que mira d'allunyar la Xina del personalisme de Mao, tot separant clarament les funcions i delimitant els papers de les diferents institucions. Consta de 138 articles. La Constitució intenta, com a mínim sobre el paper, dotar de legitimitat política a les principals institucions, tot separant-les, en aparença com a mínim, del jou del PCX (Saich 2011: 150).

De les Constitucions és important retenir l'esperit de cada un dels textos però també examinar els canvis i modificacions que s'hi han introduït durant els anys perquè són un bon termòmetre dels canvis polítics, socials i econòmics. Per exemple, una comparativa de l'Article 1 de les quatre constitucions de la RPX deixa entreveure les diferents percepcions sobre el paper que havia de jugar la societat en la vida política.

“The People's Republic of China is a people's democratic state led by the working class and based on the alliance of workers and peasants.”

“中华人民共和国是工人阶级领导的、以工农联盟为基础的人民民主国家”

(Art. 1 1954)

“The People's Republic of China is a socialist state of the dictatorship of the proletariat led by the working class and based on the alliance of workers and peasants.”

“中华人民共和国是工人阶级领导的以工农联盟为基础的无产阶级专政的社会主义国家”

(Art. 1 1975)

“The People's Republic of China is a socialist state under the people's democratic dictatorship led by the working class and based on the alliance of workers and peasants. The socialist system is the basic system of the People's Republic of China. Disruption of the socialist system by any organization or individual is prohibited.”

“中华人民共和国是工人阶级领导的、以工农联盟为基础的人民民主专政的社会主义国家。

社会主义制度是中华人民共和国的根本制度。禁止任何组织或者个人破坏社会主义制度。”

(Art. 1 1982)¹⁹

¹⁸ Entre les esmenes que s'hi ha introduït, hi ha, per exemple, el reconeixement de l'existència de l'economia privada (Art. 11, 1988) o l'augment de les competències del president de la RPX (Art. 81, 2004).

¹⁹ Per un recull exhaustiu de les diferents versions de la Constitució, <http://e-chaupak.net/database/chicon>.

El text de 1982, com ja sabem descriu la Xina com una 'dictadura democràtica popular'... i això la fa no molt diferent del text de 1954, que parlava d'un 'estat democràtic popular'. Tots dos textos, malgrat el temps de diferència, comparteixen esperit comú: l'interès pel desenvolupament econòmic del país i l'aplicació de conceptes propis del 'Front Unit'. És a dir, intentar integrar el màxim possible de persones en el procés i minimitzar el nombre d'enemics. En canvi, els textos de 1975 i 1978, força més 'radicals' empenen la fórmula de la 'dictadura del proletariat', un concepte molt més poderós ideològicament, però aparentment no vàlid en la descripció del sistema polític dels anys vuitanta.

A la Constitució de 1982 es descriu l'organització i les funcions de les principals institucions de la República Popular de la Xina: la presidència de la República, l'Assemblea Nacional Popular, el Consell d'Estat i la Conferència Consultiva Política del Poble Xinès, que passo a detallar a continuació.

La figura del **President de la República Popular de la Xina** (中华人民共和国主席 *Zhonghua renmin gongheguo zhuxi*) va ser creada en la Constitució de l'any 1954 i recuperada el 1982, després que fos eliminada el 1968 durant els anys immediatament posteriors a la Revolució Cultural.²⁰ El president de la república a la Xina és el cap de l'Estat i, per tant, la màxima figura institucional del país, tot i que a la pràctica el seu poder en el sistema polític xinès és molt inferior al d'altres sistemes presidencialistes, com poden ser el nord-americà o el francès. El president de la República Popular de la Xina gaudeix de poder polític, no en tant que president del país, sinó en tant que integrant del Partit Comunista Xinès i, més concretament, en tant que secretari general del partit, un càrrec que han simultaniejat els últims presidents xinesos.

“Si s'ha de jutjar pel procediment, el protocol i el significat simbòlic de les seves funcions, el president de l'Estat gaudiria de l'estatus més alt. Però a la pràctica no decideix independentment cap assumpte d'estat rellevant. En realitat es troba subordinat a l'Assemblea Popular Nacional i exerceix les seves atribucions d'acord amb les decisions d'aquesta i el seu Comitè Permanent, que a la pràctica se subordina al Partit.” (Soto 2004: 32)

Les qüestions relacionades amb la figura del cap de l'Estat queden recollides a la Secció 2a de la Constitució de 1982, en concret, en els articles del 79 al 84. Formalment, és el president qui promulga les lleis i nomena i destitueix els principals càrrecs del govern (el primer ministre, els ministres...), tot i que totes aquestes decisions són preses en el marc de l'Assemblea Nacional Popular (és a dir, no les decideix directament el president), de la que parlaré més endavant. També hi ha entre les seves responsabilitats el decretar l'estat d'emergència o declarar l'estat de guerra. Les 'limitades' funcions polítiques del càrrec varen ser augmentades a l'alça l'any 2004 amb una reforma de la

²⁰ Anteriorment, entre 1949 i 1954, Mao havia ocupat el càrrec de president del Govern Popular Central.

constituïó per incloure entre les tasques del president, la de màxim representant diplomàtic del país.²¹

Des de setembre de 1954 han ocupat el càrrec sis persones, l'últim dels quals Hu Jintao. Després del relleu polític al capdavant del PCX en el 18è Congrés Nacional, tot apunta que el setè president de la RPX serà Xi Jinping. El seu nomenament s'hauria de produir el mes de març del 2013, durant la trobada de l'Assemblea Popular Nacional, que té entre les seves funcions, precisament, el nomenament del president. A la **Taula 3** recullo el nom de les persones que han ocupat el càrrec de president. L'elecció del president no es fa de forma oberta, en el sentit que hi ha múltiples candidats que poden ser escollits de forma lliure. A la pràctica, el nom del candidat (únic) a president és proposat de forma indirecta pel Comitè Permanent del Politburó del PCX i els integrants de l'Assemblea Popular Nacional es 'limiten' a donar-li el vistiplau. Quan Hu Jintao va ser escollit president, va rebre 2.937 vots a favor, 4 en contra i hi va haver 3 abstencions.²² La Constitució estipula un mínim d'edat per arribar a la presidència, els 45 anys, tot i que aquesta és una edat simbòlica, perquè la majoria d'alts càrrecs polítics a la Xina ho són a una edat ja força 'avançada'. No obstant això, en els darrers anys, com ja he comentat, hi ha hagut una tendència a rejuvenir la cúpula política. Així, quan Jiang Zemin va ser escollit president tenia 66 anys, Hu Jintao en tenia 60 i, quan sigui probablement escollit el 2013, Xi en tindrà 59. El president, com la de la resta de càrrecs públics de rellevància, no pot servir més de dos mandats consecutius.

Taula 3. Presidents de la República Popular de la Xina (1954 – 2013)

毛泽东	Mao Zedong - Escollit el 27 de setembre de 1954.
刘少奇	Liu Shaoqi - Escollit el 27 d'abril de 1959.
李先念	Li Xiannian - Escollit el 18 de juny de 1983.
杨尚昆	Yang Shangkun - Escollit el 18 d'abril de 1988.
江泽民	Jiang Zemin - Escollit el 27 de març de 1993.
胡锦涛	Hu Jintao - Escollit el 15 de març de 2003.
习近平	Xi Jinping – Escollit, possiblement, el març de 2013.

Si el President de la República és la màxima figura institucional de la Xina, l'**Assemblea Popular Nacional** (全国人民代表大会 o 人大 *Quanguo Renmin Daibiao Dahui*) o APN és, de de l'any 1954, el principal òrgan de l'Estat.²³ Sobre el paper és la institució xinesa que més s'assembla a un Parlament, tal i com l'entendem des de l'òptica de les democràcies liberals europees. A diferència de la majoria de sistemes polítics

²¹ El fet que el president assumeixi responsabilitats en política exterior posa de relleu el procés d'internacionalització que viu la Xina des dels anys vuitanta.

²² Deu anys abans, Jiang Zemin havia rebut 2.882 vots a favor, 36 en contra i 29 abstencions.

²³ En la literatura en anglès l'Assemblea Popular Nacional sol venir referida com a National People's Congress.

europèus, però, l'APN és unicameral. Actualment componen l'assemblea (sense descomptar les baixes per defunció) 2.987 delegats, dels quals un 70% són afiliats del PCX (2.099 delegats) i, la resta, són pertanyents del Front Unit (per tant, dels Partits Democràtics i d'altres no-afiliats – 888 delegats). Els delegats del PCX són escollits a cada una de les províncies, les regions autònomes i municipalitats, i també entre els integrants de les forces armades.²⁴ Com ja veurem més endavant, els diferents estrats en què es divideix el poder a la Xina (centre, província, comarca, ciutat...) reproduïxen l'estructura organitzativa central. Això vol dir, per exemple, que cada província té una Assemblea Popular Provincial. Són els integrants d'aquestes assemblees els que s'encarreguen d'escollir els delegats, per aquella província, a l'Assemblea Popular Nacional. Els integrants de les assemblees provincials són escollits per les assemblees comarcals i així fins a la base del sistema. Les úniques assemblees que són votades per sufragi universal (i no a tot el país) són les assemblees locals, és a dir, el nivell més baix. En totes les eleccions està permès un nombre màxim de candidats per a cada un dels seients que oscil·la entre el 10 i 50%. Això vol dir que, per cada 100 delegats es poden arribar a presentar com a màxim entre 110 i 150 noms. Segons les dades que proporciona Li (2010: 173), els nombre de representants a l'APN de cada província està en relació amb la població, sense fer diferències entre l'àmbit urbà i el rural. En l'actual sistema, la província menys poblada es garanteix, com a mínim, 15 representants. Hong Kong i Macau tenen una quantitat fixa de representants, com també la té l'EPA.²⁵ També hi ha una proporció més o menys fixa de dones, que en els últims anys ha rondat el 20%, i de representants de les minories ètniques reconegudes.²⁶

El mandat dels integrants de l'APN dura cinc anys. Durant els cinc anys de mandat, el ple de l'APN (és a dir, la totalitat dels delegats) celebra reunions anuals. Fins a data d'avui hi ha hagut 11 Assemblees Populares Nacionals, l'última de les quals, l'11a va ser constituïda el març del 2008, i serà renovada, el 2013, per la 12a. El president de l'APN, càrrec que fins el 2013 ocupa Wu Bangguo (吴邦国), és, en la jerarquia de poder de la RPX, una de les figures més importants després del President.²⁷ L'APN té un Comitè Permanent que es reuneix amb més freqüència que el plenari complet.

Una vintena d'articles de la Constitució de 1982 (del 57 al 78) estableixen les funcions, organització i composició de l'APN. Com a principal òrgan de govern del país, l'assemblea té un llistat de competències molt extens, tot i que no es pot oblidar que en l'exercici de les seves funcions l'APN està molt supeditada a les decisions que es prenen en el marc del Congrés Nacional del PCX. Segons determina l'article 62 de la

²⁴ Cada província, com cada municipi, comptat i districte, té la seva Assemblea Popular. Els integrants de les assemblees locals o de districte són els únics que són escollits de forma 'democràtica a la Xina. D'això en parlaré en el temes 4 i 5.

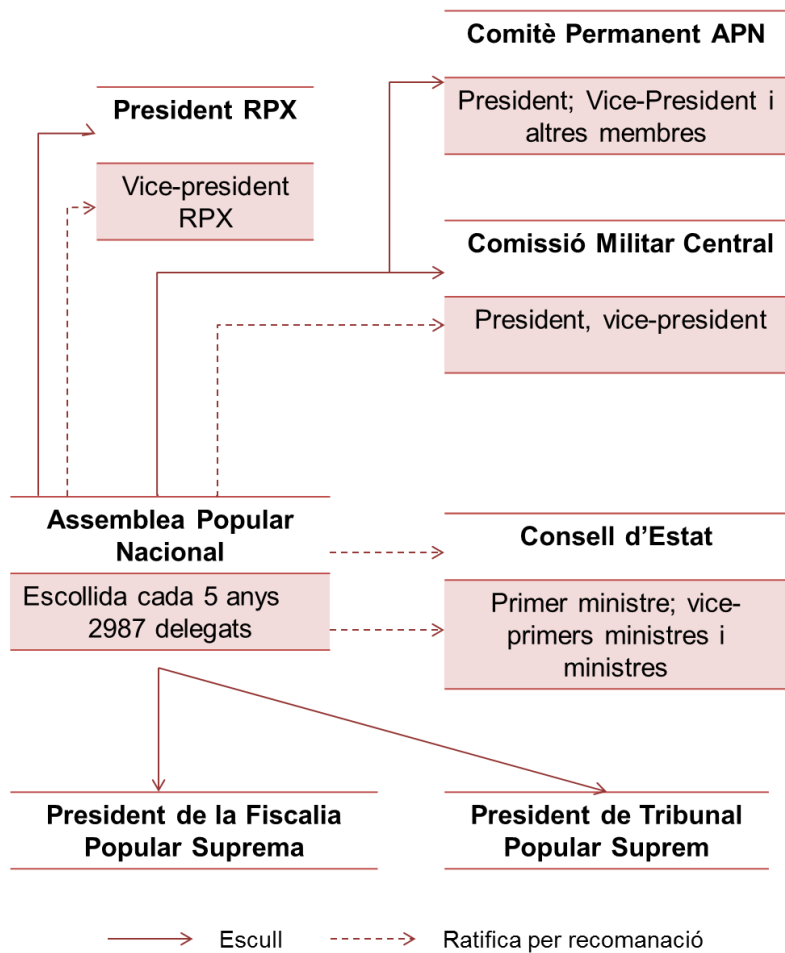
²⁵ En concret, hi ha 268 representats de l'exèrcit (un 9%). Els integrants de l'exèrcit, segons la legislació xinesa, no són residents de cap territori i, per això, constitueixen una categoria en sí mateixos i queden fora dels còmputos geogràfics.

²⁶ En concret, després de l'última elecció hi havia 637 dones (21,3%) i 411 representants de les minories ètniques (13,8%).

²⁷ Un cop més, però, el poder del president de l'APN li ve conferit més per la seva presència en el Comitè Permanent del Politburó del PCX, que no per el seu paper com a president de l'APN.

Constitució, l'APN és responsable d'aprovar les reformes de la Constitució i de vetllar per la seva implementació. També escull el president i vice-president de la RPX, tria el president de la Comissió Militar Central, proposa candidats per al Consell d'Estat i escull, entre d'altres, el president del Tribunal Popular Suprem i de la Fiscalia Popular Suprema. També té la potestat de destituir-los. En el **Gràfic 3** es representa el paper que l'APN juga en l'elecció d'aquests càrrecs. A més a més, aprova els pressupostos de l'Estat i els plans de desenvolupament econòmic, ratifica la creació de noves unitats territorials dins del país i decideix sobre qüestions lligades a la 'guerra i a la pau'.

Gràfic 3. Organització política i jurídica de la República Popular de la Xina (2010)

(Saich 2011: 153)

Tot i que, cap de les anteriors tasques que s'atribueixen a l'APN és menor, possiblement la funció més rellevant des d'un punt de vista polític sigui la de legislar, és a dir, crear les lleis. No en va, sobre el paper, l'APN és el principal òrgan legislatiu del país. I és important insistir en què això és sobre el paper, perquè en la immensa majoria dels casos les grans decisions es prenen prèviament dins del PCX, amb la supervisió del Comitè Central, i l'APN només esdevé un instrument per a referendar les decisions. Un dels principals problemes el fet que l'APN estigui formada per prop de 3.000 delegats i

que les reunions del plenari se celebrin només un cop l'any (cal recordar que el Comitè Permanent de l'APN es reuneix cada dos mesos). Un nombre tan gran de delegats dificulta—per no dir que impossibilita—enormement qualsevol tipus de debat. Amb tot, és acceptat que l'assemblea ha anat guanyat legitimitat, i una certa independència, amb el pas dels anys. Com en tantes d'altres qüestions en la vida política xinesa és important observar-ne l'evolució. Si bé durant els anys de Deng, l'APN era plena de persones poc qualificades pel càrrec, la qual cosa la convertia en un òrgan 'de fireta', des de l'arribada de Jiang Zemin al poder, el PCX ha deixat anar corda i ha permès una relativa independència. Una de les maneres en què s'expressa aquesta 'independència' és els vots en contra en algunes decisions importants. Wang (2002: 90) posa l'exemple de la votació prèvia a la construcció de la Presa de les Tres Gorges, el 1992. Dels 1.767 delegats que hi havia aleshores, 77 van votar-hi en contra i 664 s'hi van abstenir. Casos encara més clars, que recull Saich (2011: 157) són els de la Llei de la Propietat o el de la Llei d'Autopistes que, davant l'oposició generada a l'APN, van ser reescrites.

En aquest punt és interessant fer una pausa per entendre **el procés legislatiu a la Xina**, és a dir, el procediment que se segueix per a la redacció i aprovació de les lleis. El detall d'aquest procés van quedar recollits l'any 2000 en una llei sobre com legislar, la Llei Legislativa, aprovada per l'Assemblea Popular Nacional, per posar 'ordre' en un procés en el qual hi podien intervenir molts actors.

“The Legislation Law (*lifa fa*) represents a significant attempt to produce a more orderly and open legislative system in China. Virtually unique in the world as a law on lawmaking, it deals with issues of a constitutional nature. Moreover, it represents an attempt by the NPC [Assemblea Nacional Popular] to solidify its position vis-à-vis other lawmaking and regulation making institutions, namely the State Council and provincial governments.” (Palmer 2005: 302)

El text separa, clarament, els casos en què l'APN és l'únic òrgan que pot elaborar lleis en àrees com els drets humans, els impostos o els litigis. Per a la resta de matèries, poden iniciar el procés legislatiu o bé el Consell d'Estat i o bé els àmbits administratius inferiors (províncies, ciutats, municipalitats...). En els casos en què no hi ha lleis nacionals en un àmbit, els òrgans locals poden aprovar legislació, però un cop hi hagi una norma nacional aquesta prevaldrà (Saich 2011: 154). Per tant, en resum i de forma molt simplificada, a la Xina poden iniciar el procés legislatiu tant l'Assemblea Popular Nacional com el seu Comitè Permanent, així com el Consell d'Estat i el conjunt d'assemblees populars en el seu àmbit de jurisprudència.²⁸ Per tant, el PCX no és iniciador de legislació, tot i que sí que és un actor important en les etapes de formulació, revisió i discussió. D'entrada, perquè en general, les reformes legislatives i els fulls de ruta per a noves lleis es plantegen en plans nacionals (habitualment en períodes de cinc anys) que són aprovats pel partit. A més, perquè en lleis 'sensibles' el PCX intervé molt

²⁸ Els detalls concrets sobre el procés, inclosa la llista d'organismes que poden proposar lleis a l'APN, es poden veure en la Llei Legislativa de l'any 2000. Disponible en anglès a http://www.novexc.com/legislat_law_00.html i en xinès a http://www.gov.cn/test/2005-08/13/content_22423.htm.

activament en tot el procés legislatiu. En algunes lleis cal el vistiplau explícit del Comitè Permanent del Politburó del PCX, en d'altres, però (i cada cop més), no hi ha una intervenció directa del partit.

A grans trets, a la Xina, abans de ser finalment aprovades, les lleis passen per cinc fases. Ja sabem quins organismes poden proposar lleis i, per tant, donar el tret de sortida al procés. La segona etapa és la de la redacció, que sol anar a càrrec dels comitès d'afers legals de l'APN o del Consell d'Estat, del qual parlaré una mica més endavant. Aquest és un procés llarg, que en alguns casos pot durar anys.²⁹ Hi intervenen, normalment, juristes i buròcrates, així com experts en l'àmbit acadèmic. En alguns casos s'estudien lleis d'altres països. La llei de l'any 2000 sobre el procés legislatiu, a més a més, contempla la possibilitat que hi hagi participació per part de la ciutadania (Article 5), a través de diferents canals com poden ser seminaris, sessions obertes de participació popular o grups de treball (Article 34). La llei no estipula cap mecanisme per incorporar aquestes opinions en el redactat final. Un cop el text de la llei està acabat s'envia a l'APN i, amb el vistiplau de la presidència, s'introdueix a l'agenda. Aquí comença la tercera fase, la de la deliberació i consulta. Els integrants de l'APN o del Comitè Permanent de l'APN poden introduir reformes o, com ja hem vist, evitar que una llei sigui votada, com el cas de la Llei de la Propietat de l'any 2006. Un cop superada aquesta fase, el text s'ha de votar i ser aprovada per majoria simple. Finalment, el president de la RPX rubrica la decisió de l'APN. El president no té el dret de veto sobre cap llei.³⁰

L'esperança dels sectors més reformistes és que l'Assemblea Popular Nacional arribarà a tenir un paper més decisiu en el procés legislatiu i en la implantació d'aquestes lleis. L'assemblea ha discutit en diverses ocasions propostes, per exemple, per què els integrants de les assemblees comarcals i provincials fossin escollits democràticament, com ja ho són en l'àmbit local. Per tant, de la mateixa manera, que és difícil pensar que l'APN vegi augmentats de forma considerable els seus poders de forma immediata, és igualment important tenir en compte que l'assemblea no perdrà els poders de abrupa, com va passar durant la Revolució Cultural. S'ha convertit en un òrgan institucionalitzat, amb funcions importants dins del sistema, molt més professionalitzat que abans, i que té el suport real dels principals líders del PCX.³¹ A mida que la legislació es fa més complicada i tècnica calen persones més preparades i l'APN s'ha encarregat de reclutar persones qualificades durant els anys. Tot això, doncs, ha contribuït a reforçar-ne el paper (Saich 2011: 158).

Quan cada any es reuneix a Pequín l'Assemblea Popular Nacional, també se celebra la reunió d'un altre òrgan, la **Conferència Consultiva Política del Poble Xinès** (中国人民

²⁹ Per exemple, la Llei sobre la Propietat que va ser rebutjada per l'APN, va necessitar 13 anys per completar tot el procés.

³⁰ Per una explicació més àmplia del procés legislatiu a la Xina, Chow (2003: 145-190).

³¹ El cas més evident és el de Qiao Shi, que va presidir el Comitè Permanent de l'APN entre 1993 i 1998, i que va promulgar canvis importants en la legislació per dotar de més poder a l'assemblea.

政治协商会议 *Zhongguo Renmin Zhengzhi Xieshang Huiyi*) o CCPPX.³² Era el principal òrgan polític abans de 1949 i es caracteritzava per estar format no només per integrants del PCX, sinó que també hi havia d'altres integrants de la societat (empresaris, acadèmics, artistes...). Era, per tant, una expressió de la idea del 'Front Unit'. Tot i la seva centralitat política durant els anys cinquanta, el seu objectiu últim—tal i com ho imaginava Mao—era la seva dissolució final: un cop s'hagués arribat a la implantació del comunisme a la Xina es podrien abolir totes les institucions polítiques, inclosa la CCPPX. A diferència de l'APN, o del Consell d'Estat del qual parlaré a continuació, la Conferència Consultiva, en paraules de Cabestan (1994: 59), és un exemple d'institució sense poder real, que serveix, principalment, per a donar legitimitat 'democràtica' al sistema. Avui en dia, tot i no ser un òrgan de rellevància, encara està en funcionament, tal i com estipula la Constitució de 1982.

“La Conferencia Consultiva Política del Pueblo Chino, organización de frente único de amplia representación que en el pasado desempeñó un trascendental papel de significación histórica, continuará jugando en mayor grado su importante rol en la vida política de la nación, en sus actividades sociales y en sus relaciones amistosas con el exterior, así como en la modernización socialista del país y en la lucha en defensa de la unificación y la unidad de la nación.”

“中国人民政治协商会议是有广泛代表性的统一战线组织，过去发挥了重要的历史作用，今后在国家政治生活、社会生活和对外友好活动中，在进行社会主义现代化建设、维护国家的统一和团结的斗争中，将进一步发挥它的重要作用” (Prea. 1982)

La trobada anual de la Conferència Consultiva suposa un tímid espai de debat, més o menys viu, en qüestions de política econòmica, social i exterior. En un principi la CCPPX s'encarrega de proporcionar experiència política i intel·lectual. És, per tant, un òrgan exclusivament consultiu, en el qual se suposa que es dóna veu a totes les capes de la societat, encara que no siguin membres del PCX. De fet, l'any 2008, en l'11a reunió, dels 2.195 delegats, el 60% eren no integrants del PCX. Això vol dir que és la Conferència Consultiva on més paper hi tenen els 8 'partits democràtics', dels quals ja n'hem parlat. A la Conferència Consultiva hi ha una representació, aproximadament del 20% de dones. Els integrants del CCPPX tenen accés a informació privilegiada, a la qual la majoria de persones no poden accedir i aquesta és una de les grans avantatges de ser-ne membre. L'altre, és el poder conèixer en primera persona les subtileeses dels equilibris de poder dins del PCX i del sistema. Això els permet posicionar-se dins del sistema, abans no es produeixen esdeveniments públics de rellevància que signifiquin el canvi de rumb. En alguns casos els integrants del CCPPX paguen diners per ser-ne membres.

“For CPPCC delegates, membership provides a voice to influence policy-making over a range of economic and social questions. Evidence suggests that proposals

³² Les reunions anuals del CCPPX i del ANP, que coincideixen en el temps, es coneixen com a *lianghui* (两会) o les dues 'trobades'.

from the CPPCC do have some impact, although it should be pointed out that they do not deal with fundamental questions of policy but rather with technical matters, environmental questions or social issues.“ (Saich 2011: 151)

L'últim organisme al qual faré referència és el **Consell d'Estat** (国务院 *Guowuyuan*), que és el principal òrgan de l'administració de l'estat i és l'òrgan executiu de l'APN. Mirant de fer un paral·lelisme amb un model d'organització com el de l'estat espanyol, el consell d'estat equivaldria al govern central, que és qui té el poder executiu que li confereixen les Corts (Congrés de Diputats i el Senat), que són els òrgans legislatius de l'estat espanyol. A les ordres del Consell d'Estat hi ha tots els ministeris i principals organismes públics de l'estat i, per tant, també el cos funcional, que en el context xinès, com veurem, és colossal. El Consell d'Estat a la Xina respon davant de l'APN (o davant del seu Comitè Permanent). Està constituït per una llarga llista de càrrecs, encapçalada pel primer ministre, i que inclou els viceprimers ministres, els ministres, els assessors del Consell d'Estat, el secretari general del Consell d'Estat, l'auditor general i els responsables de les diverses comissions. És, per tant, una institució gegantina amb una organització interna complexa, en què es barregen ministeris, comissions, institucions públiques de diferent mena, com per exemple el Banc Popular de la Xina o l'Agència de Notícies Xinhua. El nombre total d'organismes i ministeris sota la supervisió del Consell d'Estat ha anat variant amb els anys. S'ha passat per èpoques d'expansió, en què es considerava important que n'hi hagués molts, a èpoques de contenció, impulsada per les desorbitades xifres de despesa de personal.

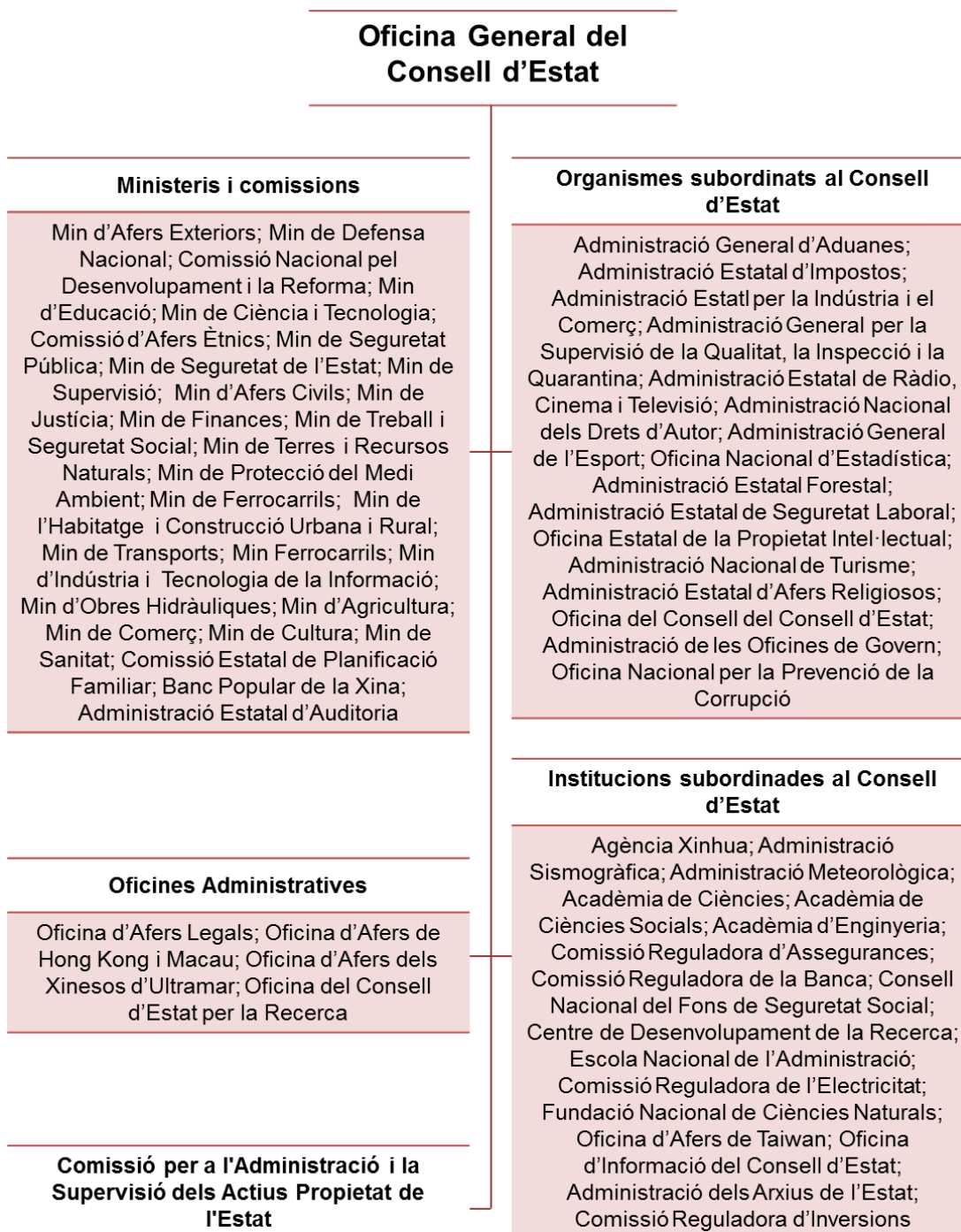
“Internament, com no podia ser de cap altra manera en una burocràcia que probablement sigui la més gegantina del món, el Consell d'Estat no ha pogut evitar la coincidència, entrecreuament, duplicació, descoordinació o relativa inèrcia en les funcions dels seus òrgans subordinats. Ministeris separats han coincidit a càrrec de la indústria metal·lúrgica, la indústria electrònica, la indústria del transport, els recursos hidràulics.

Periòdicament s'han dut a terme reformes, aproximadament cada cinc anys, per a desburocratitzar, modernitzar i reduir el nombre de ministeris i comissions d'Estat i el nombre dels seus funcionaris respectius. Paradoxalment els mateixos ministeris i comissions han resultat ser una sort d'hidra administrativa que periòdicament es reforma, però tendeix a tornar a les seves dimensions originals.” (Soto 2004: 35)

El total d'organismes, diu Wang (2002: 92), ha oscil·lat des de la trentena fins a superar el centenar. Actualment, i des de l'any 2008, l'estructura d'organismes dependents del Consell d'Estat queda resumida al **Gràfic 4**. D'una banda hi ha els ministeris i comissions (com el Ministeri d'Afers Exteriors, el Ministeri de Justícia, el Ministeri d'Agricultura o la Comissió d'Estat per Afers Ètnics). Per sota d'aquests ministeris hi ha conjunt d'oficines de menor rang (com l'Administració Estatal de Seguretat Alimentària o l'Administració Estatal de Patrimoni). De nou sota l'auspici del Consell d'Estat, hi trobem organismes i institucions de rang superior (com l'Oficina Nacional d'Estadística o l'Acadèmia Xinesa de Ciències Socials), les quatre oficines administratives (pels afers legals, per Hong Kong i Macau, pels afers de la diàspora

xinesa, i per la investigació), i una macro-comissió que s'encarrega d'affers econòmics i de la supervisió de les empreses de l'estat. Cal fer èmfasi en què, malgrat que a la Xina existeix un Ministeri de Defensa integrat en l'estructura del Consell d'Estat, la supervisió de l'Exèrcit s'exerceix des de la Comissió Militar Central, de la qual parlaré més endavant.

Gràfic 4. Organització del Consell d'Estat i principals organismes i institucions (2008)

Font: <http://www.chinagov.cn/>

El primer ministre—la principal figura del Consell d'Estat—és elegit formalment per l'Assemblea Popular Nacional, tot i que la presentació de la candidatura i el nomenament corresponen al president de la RPX. Entre el 2003 i el 2013 el primer ministre xinès ha estat Wen Jiabao (温家宝) i, tot apunta que l'home que el succeirà després de la 12a APN de març de 2013 serà Li Keqiang. Abans de Wen la Xina va tenir 5 primers ministres (Zhou Enali, Hua Guofeng, Zhao Ziyang, Li Peng i Zhu Rongji). El primer ministre ocupa, formalment, la tercer posició en la jerarquia de poder de la RPX, tot i que a la pràctica és el segon home fort del país, després del secretari general del PCX. L'APN també s'encarrega d'escollir els viceprimers ministres, els ministres i els assessors del Consell d'Estat, tot seguint les recomanacions que fa el primer ministre. Per tant, a diferència d'altres càrrecs, l'APN no escull directament els candidats, sinó que els acaba, simplement, ratificant. Com que el nombre total d'integrants del Consell d'Estat és considerablement gran, les reunions regulars les fan, només, els integrants del Comitè Executiu que integren el primer ministre, els viceprimers ministres, els consellers d'estat i el secretari general del Consell d'Estat. En total, una dotzena de persones.

Pel que fa a les funcions del Consell d'Estat, l'article 89 de la Constitució li atorga la funció (a) d'aprovar reglaments administratius i de proposar lleis a l'APN; (b) supervisar la tasca dels ministeris i comissions (per tant, és un òrgan de supervisió administrativa i burocràtica); (c) exercir de força unificadora de les diferents administracions locals (per tant supervisa i coordina tota l'organització de l'estat des dels pobles fins a les províncies); (d) preparar els pressupostos de l'estat, i (e) dissenyar els plans de desenvolupament econòmic. Aquest darrer aspecte és important, perquè vol dir que el Consell d'Estat, s'encarrega de la política econòmica—un aspecte clau en l'actual model de desenvolupament xinès—i, això, li dóna a la pràctica més poder real que no pas té, per exemple, la figura del president de la República. A aquestes funcions cal afegir-hi la de poder decretar l'estat d'emergència, cosa que va fer, per exemple, el primer ministre Li Peng, durant el moviment de protestes de l'any 1989.

En parlar del Consell d'Estat és necessari fer esment, també, al sistema burocràtic xinès, el més gran del món ja que és el Consell d'Estat el que coordina la colossal maquinària burocràtica.

c. L'Exèrcit d'Alliberament Popular.

L'**Exèrcit d'Alliberament Popular** (中国人民解放军 *Zhongguo Renmin Jiefangjun*) o EPA ha estat clau en la consolidació del poder del PCX i, també en l'establiment de la RPX. Una mostra de la importància que juga—o com a mínim ha jugat—l'exèrcit és el fet que els últims homes forts del país, com Jiang Zemin o Hu Jintao han simultaniejat els càrrecs de cap d'estat, secretari general del PCX i comandant en cap de les forces armades. En els moments crítics de la història de la Xina contemporània, l'EPA s'ha posat al costat del PCX, de qui depèn jeràrquicament—com en queda palès als Estatuts del partit—i n'ha garantit la supervivència.³³

“The Communist Party of China persists in its leadership over the People's Liberation Army and other armed forces of the people, builds up the strength of the People's Liberation Army, ensures that it accomplishes its historic missions at this new stage in the new century, and gives full play to its role in consolidating national defense, defending the motherland and participating in the socialist modernization drive.” (Prb. 2012)

“中国共产党坚持对人民解放军和其他人民武装力量的领导，加强人民解放军的建设，充分发挥人民解放军在巩固国防、保卫祖国和参加社会主义现代化建设中的作用。”

Al mateix temps, però, l'EPA també ha patit els anar i venir ideològics en el lideratge del partit, sobretot durant els anys del maoisme. La desatenció a les forces armades durant èpoques 'revolucionàries' (GSE o RC), explica en part l'endarreriment que patien, en armament i formació, els militars xinesos als anys setanta. En les últimes tres dècades, en canvi, l'exèrcit ha passat per un seguit de reformes complexes, algunes de les quals desconeixem amb profunditat, i això, diu Saich (2011: 170) fa molt complicat predir quin serà el paper que jugaran els militars durant el segle XXI a la Xina.

Per a mirar d'entendre millor la relació entre la política i el poder militar a la Xina en aquest apartat faré un repàs al paper de l'exèrcit en la història xinesa contemporània, abans de parlar del procés de modernització que ve produint-se des de fa uns quants anys. Finalment descriuré les principals característiques de l'organització de l'EPA, i presentaré algunes idees sobre les implicacions, no només per a la Xina, sinó per a la resta de països, veïns i no tant veïns, dels canvis en l'estructura de l'exèrcit xinès.

Per explicar **els orígens de l'EPA**, Monk es remunta fins a finals del segle XIX, quan es van produir dues derrotes rellevants per a la Xina, a les Guerres de l'Opi i contra les

³³ L'EPA promet, en principi, lleialtat al PCX de qui n'és el braç armat, i no a l'Estat. Un dels exemples més clars d'intervenció de l'exèrcit en la vida política va ser durant la Revolució Cultural, per apagar el foc iniciat amb el desplegament dels Guàrdies Rojos per tot el país. Un altre cas, de sort diferent, va ser la sortida al carrer dels tancs durant les protestes d'estudiants de 1989.

potències estrangeres durant la Revolta dels Bòxers (2000: 250-251). Aleshores ja va quedar clar, com he explicat en el tema 2, que el poder militar xinès era limitat, en comparació al de països com el Regne Unit o els Estats Units. D'aquí que, Sun Yat-sen decidís fundar l'Acadèmia militar de Guangpu (o Whampoa), on es van formar alguns dels grans estrategues xinesos, que més tard van lluitar, tant a les files nacionalistes com a les dels comunistes. Entre el 1920 i el 1949, la Xina va viure en un període d'altíssima militarització i en un estat bèl·lic quasi permanent. La creació d'un exèrcit 'regular' per part del PCX es produeix l'any 1927,³⁴ tot i que d'EPA no en comencem a parlar pròpiament fins el 1947, quan comença 'l'última batalla' de la guerra civil. Aleshores Zhu De era comandant suprem i Ye Jianying, cap de l'Estat Major. En aquest període fundacional, l'exèrcit i el partit formaven una unió: l'exèrcit estava altament polititzat i el partit era fortament militaritzat. El pensament de Mao en relació al paper que havia de tenir l'exèrcit en el procés revolucionari se sol resumir en dues màximes, que apareixen al *Petit Llibre Roig*, i que provenen d'un dels seus assajos més importants en qüestió d'estratègia militar, "Problemas de la guerra y de la estrategia".³⁵

"Nuestro principio es: el Partido manda al fusil, y jamás permitiremos que el fusil mande al Partido."

"我们的原则是党指挥枪，而决不容许枪指挥党。"

"Todos los comunistas tienen que comprender esta verdad: El Poder nace del fusil."

(Mao 1968: 231)

"每个共产党员都应懂得这个真理：“枪杆子里面出政权””³⁶

La militarització de la Xina en els anys previs i posteriors a la Revolució de 1949 va venir acompanyada d'una intensa campanya propagandística i la creació d'uns ideals, uns soldats heroics, als quals molts joves volien imitar. Formar part de l'exèrcit era, als anys cinquanta i seixanta, un honor. D'aquesta època són algunes de les 'cançons roges' que últimament s'han tornat relativament populars a parts de la Xina. També en aquests anys neixen llegendes com la de Lei Feng (雷锋), el sondat bondadós a qui es recorda cada any el 5 de març. La versió oficial és que Lei Feng va perdre els pares de molt jove, que el PCX se'n va fer càrrec i que Lei, tot estudiant el pensament de Mao Zedong va esdevenir un soldat modèlic. Un jove que va viure en la modèstia, sempre ajudant a tothom fins el dia de la seva mort tràgica als 22 anys. La veracitat de la història ha estat posada en dubte (modestament), però Lei segueix sent un producte de la propaganda xinesa i el seu diari personal és una suposada font d'inspiració per viure una vida simple però entregada. L'eslògan, "Aprèn del camarada Lei Feng" (向雷锋同志学习 *Xiang Lei Feng tongzhi xuexi*) és utilitzat encara avui en dia per la maquinària propagandística xinesa.

³⁴ Ja he explicat anteriorment que la creació de l'Exèrcit Roig (红军 *Hongjun*) es va produir l'any 1927, poc després de que es trenqués l'aliança entre nacionalistes i comunistes per aconseguir la 'unificació' del territori. La data de la fundació és l'1 d'agost: una data gravada en l'emblema de l'EPA.

³⁵ No hem d'oblidar que Mao va ser un important estratega militar.

³⁶ Per a la versió en xinès, <http://www.marxists.org/chinese/maozedong/marxist.org-chinese-mao-19381106.htm>.

En el moment de la fundació de la RPX el 1949, l'EPA comptava amb forces terrestres i aèries, però no navals. Amb l'ajuda material de la Unió Soviètica—que va ser important en la victòria comunista en la guerra civil—es va poder, però, desenvolupar aviat una marina costanera, a més d'una complexa indústria militar (Monk 2000: 252). La dependència xinesa del suport militar soviètic era tant gran que quan, l'any 1959, Nikita Krushev decideix retirar l'ajuda militar, l'EPA es troba amb què el seu principal proveïdor de material i de coneixement desapareix. Sense el suport soviètic, només en un sector es van poder destinar suficients recursos humans i materials—entre les devastacions del GSE i els de RC—per poder arribar desenvolupar tecnologia pròpia: l'armament nuclear. L'any 1964 la Xina posa en prova la seva primera bomba nuclear i, una dècada després, bota el primer submarí amb capacitat nuclear. L'èxit en el desenvolupament de la tecnologia nuclear no ha d'amagar la realitat militar de la Xina durant els anys de Mao: la teoria i la correcció política estaven per davant de la inversió en armament i les principals línies d'estratègia militar seguien lligades a conceptes de lluita de guerrilles, més que no als mètodes de combat dels exèrcits moderns. Això es pot traslladar a l'àmbit de la política, on hi havia un aparent enfrontament entre dos bàndols: els que eren partidaris d'imitar el model soviètic de grans inversions en tecnologia i indústria militar i els que, com Mao, creien que un exèrcit revolucionari com l'EPA havia de centrar-se en l'adoctrinament ideològic.

Entre el conjunt de reformes que inicia Deng Xiaoping l'any 1978 hi ha, també, la reforma de les forces armades. De fet, la defensa nacional és present en el famós eslògan de les 'Quatre Modernitzacions' (四个现代化 *Sige xiandaihua*) de Zhou Enlai, i que 'inspira' el procés d'obertura i de canvi.³⁷ La introducció de canvis profunds en l'estratègia militar i en el funcionament de l'EPA arrenquen a principis dels vuitanta. La Xina pretenia,

“avanzar lenta y sistemáticamente hacia el objetivo de remediar las deficiencias militares y haciendo hincapié en la adquisición de medios con los que defender apropiadamente sus fronteras contra adversarios menores, nunca superpotencias, en un futuro previsible mientras se mantenía una mínima disuasión estratégica frente a las superpotencias”. (Monk 2000: 257)

Aquests objectius, en opinió de Dreyer (2010: 216-217), es tradueixen en **sis canvis de gran abast**. El primer és la remodelació de la doctrina estratègica, és a dir, l'abandonament progressiu de l'estratègia maoista de deixar que un possible enemic penetrés fins a l'interior del país per després encerrar-lo i derrotar-lo. Com a alternativa es posa l'exemple de la Guerra del Vietnam, en què la Xina va experimentar amb les possibilitats d'atacar en terreny enemic. En segon lloc es canvia la formació militar. S'abandona l'estudi polític i s'implanta l'estudi estratègic i de tàctiques de combat. El tercer canvi va ser en l'armament. S'encarrega a la Comissió de Ciència, Tecnologia i

³⁷ Les altres modernitzacions són l'economia, la indústria i la ciència i la tecnologia. S'atribueixen a Deng Xiaoping, tot i que el primer que en va parlar va ser el primer ministre Zhou.

Indústria de Defensa Nacional que es desenvolupi una indústria autòctona i s'investiguin les tècniques de producció d'altres països. En quart lloc, es mira de reduir i rejuvenir l'exèrcit per poder respondre millor a les necessitats de les noves formes de combat. Molts dels vells generals—alguns dels quals arribaven als noranta anys—són retirats. El cinquè canvi va lligat a les qualificacions i la formació dels militars. D'una banda es va mirar d'aconseguir que el nivell mitjà d'estudis fos el secundari. També es mira d'atraure joves graduats universitaris. En l'objectiu de millor la preparació, el 1985 es crea la Universitat de Defensa Nacional. I, per últim, com apunto a continuació, s'inicia un tímid procés de separació de l'EPA de l'estat i del PCX.

En els darrers anys, el paper dels **militars en les estructures d'estat** sembla haver-se anat consolidant al mateix temps que la presència dins del partit s'ha anat reduint. Un canvi, però, que no s'ha d'interpretar com una pèrdua d'importància de les qüestions militars en la vida política xinesa, sinó com un canvi en la relació històrica entre els militars i el partit. En la composició dels últims tres politburós del Comitè Central del PCX hi ha hagut dos representats de l'EPA, cap dels quals ha format part del Comitè Permanent. Fa només uns anys, els militars ocupaven molts més seients. Segons les dades de Christiansen i Rai (1996: 149), l'any 1969 el 47,5% dels integrants escollits del Comitè Central eren militars i, l'any 1987, la xifra s'havia reduït fins al 12%. Ja sabem que la Comissió Militar Central està presidida per un civil, normalment el secretari general del PCX. Paradoxalment, ni Jiang Zemin ni Hu Jintao tenien cap experiència militar, que sí que tenien tant Mao Zedong com Deng Xiaoping, la qual cosa sembla explicar més fàcilment per què havien volgut mantenir les regnes de l'exèrcit. El nou comandant en cap, Xi Jinping, no va lluitar al front, com Mao o Deng, però té connexions dins de l'EPA, per haver-hi treballat i per ser *taizi* com alguns dels principals generals a l'actualitat.

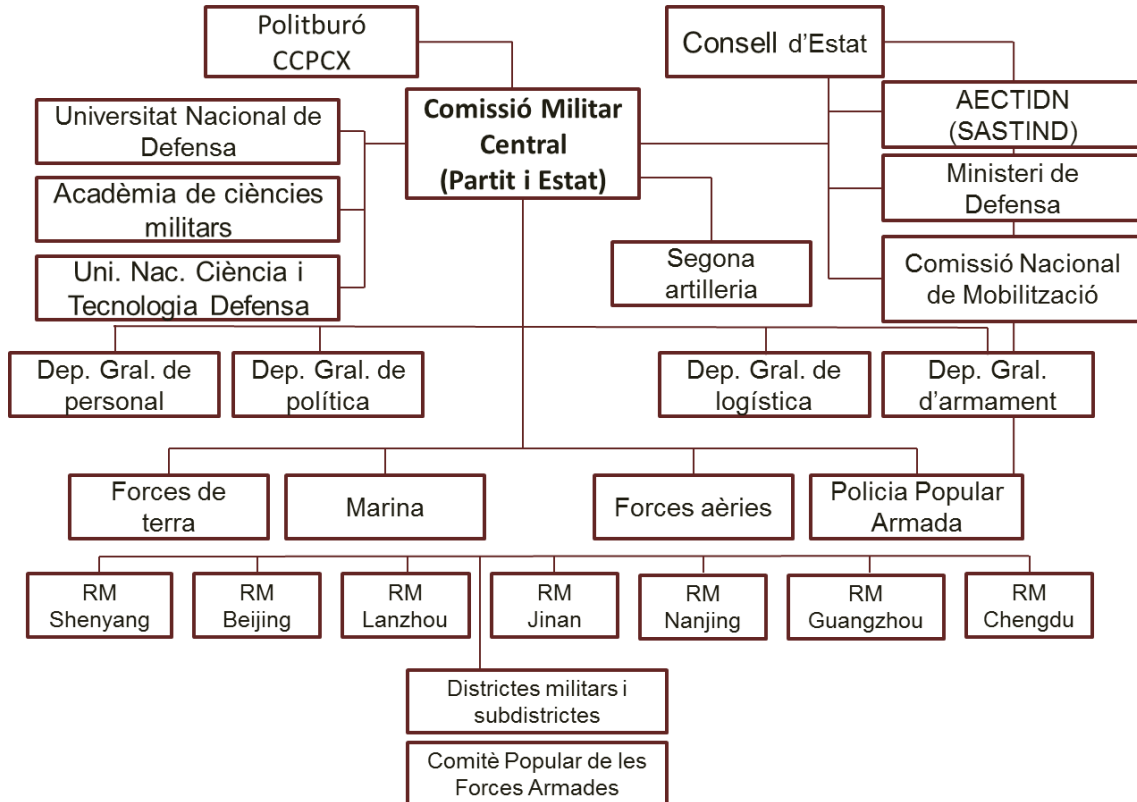
Les diferents institucions lligades a l'exèrcit dins del PCX—algunes de l'estat—i tots els organismes de l'EPA, constitueixen el *xitong* militar, tal i com ja he explicat anteriorment. El *xitong* militar es caracteritza, en comparació a la resta de *xitong*, per tenir un alt grau d'independència. L'organisme central en l'organització militar xinesa és la **Comissió Militar Central** (中央军委) o CMC, un òrgan duplicat en les estructures del PCX i la RPX.³⁸ De fet, tot i que formalment són dues institucions separades, els seus integrants són exactament els mateixos. Actualment, després dels canvis dins de la cúpula del PCX el novembre de 2012, la CMC està formada per 11 persones. Xi Jinping n'és el president. També hi són presents el ministre de defensa i els quatre integrants de l'EPA que comanden els principals departaments de l'exèrcit (general, política, logística i armament). Els dos militars que s'asseuen al Politburó fan de vice-presidents de la Comissió. Malgrat uns tímids esforços per encabir el poder de l'exèrcit dins les estructures de l'estat i no només del partit, a la pràctica la Comissió Militar Central no passa comptes—de forma efectiva—amb cap estructura de l'estat,

³⁸ Això vol dir, de fet, que hi ha una Comissió Central Militar dins el PCX (中国共产党中央军事委员会) i una Comissió Central Militar de la RPX (中华人民共和国中央军事委员会).

sinó que ho fa directament amb el Politburó i el Comitè Permanent del PCX. La influència del PCX sobre les forces armades és superior a la que pot exercir, per exemple, el Ministeri de Defensa Nacional (Wang 2004: 76). Un resum de la complexa estructura de l'EPA queda reflectida en al **Gràfic 5**.

La Comissió Militar Central és responsable de supervisar els quatre departaments d'organització interna de l'EPA: el de personal, el de política, el de logística i el d'armament. Aquest últim és el que coordina el desenvolupament de la indústria militar. També depenen de la CMC els principals centres de formació militar del país: la Universitat Nacional de Defensa, l'Acadèmia de les Ciències Militars i la Universitat Nacional de Ciència i Tecnologia de la Defensa. En el procés de modernització de les forces armades s'ha posat l'èmfasi en la formació superior, per convertir l'exèrcit en una força professionalitzada, allunyada del caràcter relativament *amateur* que tenia durant els anys de Mao. L'armada, la marina i les forces aèries depenen també de la CMC, així com les set regions militars. Aquestes es divideixen en districtes i subdistrictes. També està supeditada, directament a la CMC, la Segona Artilleria, que controla els míssils convencionals i, molt especialment, la balística nuclear. La Policia Popular Armada que depèn, simultàniament, de la CMC i del Consell d'Estat, es va crear l'any 1982 i té com a missió principal la seguretat interna.

Gràfic 5. Organització de l'Exèrcit Popular d'Alliberament.

(Shambaugh 2004: 111)

Per bé que el control de les forces armades segueix sent part integral de l'estructura del PCX, la participació dels militars en els afers de política domèstica ha tendit a la baixa (Li 2011: 172). No obstant, segueix viu el sistema de **comissaris polítics** en les diferents estructures i institucions. Això vol dir que, per exemple, al Departament General de Logística, al costat o per sobre dels comandaments de l'EPA que n'és el responsable, hi ha un responsable del PCX que ha de garantir la 'correcció ideològica'.

En resum, durant el procés de reforma de l'exèrcit a la Xina, s'ha reduït substancialment el nombre d'efectius (de 4 milions abans de les reformes s'ha passat a uns 2,3 milions a l'actualitat); s'ha rebaixat el nombre de regions militars en què es divideix el país (primer de 13 a 11 i, més tard, a 7); s'ha mirat de rejuvenir les tropes; s'han invertit grans quantitats de diners en la renovació de l'armament i en el desenvolupament d'indústries militars modernes, i s'ha canviat completament la retòrica sobre la naturalesa de les forces armades.

“The Maoist doctrine of a ‘People’s War’ has been reworked in the military rhetoric as a ‘People’s War under Modern Conditions’, with greater emphasis on modern weaponry and technology, and positional instead of guerrilla warfare.”
(Christiansen & Rai 1996: 156)

La tendència a separar la política de l'exèrcit és, possiblement, el gran canvi que s'ha viscut en l'àmbit militar xinès. Després de gairebé tres dècades de procés de professionalització, actualment, l'Exèrcit Popular d'Alliberament participa de forma molt residual en les decisions polítiques i se centra en les funcions que, en general, acompleixen els exèrcits regulars moderns: les missions de defensa de la integritat territorial i la participació en situacions d'emergència dins del país, com per exemple el terratrèmol de Wenchuan de 2008 (Saich 2011: 170).

Sovint, els debats contemporanis sobre la Xina i el seu poder militar van lligats a tres idees que passo a analitzar amb més detall a continuació: l'increment regular de la despesa en armament i l'impuls de la indústria de producció d'armes (la capacitat militar), la percepció de la Xina com una amenaça per als Estats Units (la relació militar EUA-Xina), i l'especialització de l'EPA en noves formes bèl·liques, com per exemple, el terrorisme cibernètic. Les tres, de fet, estan estretament lligades. Bona part de la narrativa sobre 'l'amenaça xinesa' (allò que els nord-americans anomenen 'the China threat') està lligada amb l'ascens de la Xina com a potència militar. És important, per tant, entendre bé quines són les capacitats presents de la Xina, després de dècades d'endarreriment, per poder entendre després com es relacionen, des d'un punt de vista militar, la Xina i els Estats Units.

Per entendre el procés de desenvolupament de **les capacitats militars xineses** es fa precís mirar, d'una banda, la manera com la Xina ha percebut la necessitat de desenvolupar-se i com, des de l'exterior, s'ha interpretat aquest procés de modernització. L'any 2012, després de dècades perseguint-ne l'objectiu, l'EPA ha posat en servei el

portaavions Liaoning,³⁹ amb capacitat per portar fins a una trentena d'avions i una vintena d'helicòpters. El Liaoning és un exemple interessant, d'una banda, de la publicitat que genera qualsevol avenç tecnològic militar xinès, i de la manera com la Xina està fent el progrés. Qualsevol nou avenç, adverteix Monk, ha de ser examinat però amb cautela, perquè

“con frecuencia se exagera el alcance y el ritmo de las reformas y de la modernización en el Ejército Popular de Liberación, no sólo por la rimbombantes apreciaciones sobre la habilidad y la capacidad de dicho Ejército sino por las extrapolaciones de los cuadros que muestran el crecimiento económico de China y su gasto de defensa.” (Monk 2000: 264)

A més a més, Dreyer recorda (2010: 227) que la Xina no ha lluitat en cap conflicte durant moltes dècades, i això fa que, el seu nivell de preparació real sigui una gran incògnita. Per tant, malgrat que com ara explicaré, la Xina ha invertit en millorar la seva tecnologia, l'abast real del poder militar és un gran secret. Per a un exèrcit tant important és tenir la tecnologia i l'armament necessari, com ho és saber utilitzar-lo. Tai Ming Cheung, a “The Chinese Defense Economy's Long March from Imitation to Innovation” (2011), contribueix a posar en context els esforços que està fent la Xina per esdevenir una gran potència armamentística. Parteix del dubte raonable que, tal i com indiquen les autoritats xineses, l'any 2020 s'hagi arribat a desenvolupar una indústria militar autòctona capaç de competir amb algunes de les grans potències.

L'objectiu de la Xina en el camp de la indústria militar, i a partir d'aquí seguiré les explicacions de Tai, és arribar a implementar un sistema que Pequín anomena innovació indígena o innovació independent (自主创新 *zizhu chuangxin*). És a dir, la combinació d'innovació pròpia, amb la importació de tecnologia, l'assimilació i absorció de coneixement i la constant reinvençió. L'aspiració és a arribar a desenvolupar tecnologia de forma independent, fins al punt de poder arribar a ser auto-suficient en algun punt en el futur. Per al desenvolupament d'aquesta innovació indígena, la Xina haurà de passar previsiblement per set fases, algunes de les quals la indústria militar xinesa ja ha superat, però d'altres encara no.

(1) Una etapa és la **imitació per còpia o duplicació**. Això vol dir que s'aprèn de tecnologia estrangera en un procés d'enginyeria inversa. S'estudia el procés a través del qual s'ha arribat a la producció d'un producte concret. La Xina va passar per aquesta fase als anys cinquanta i seixanta.

³⁹ El nom de Liaoning és el de la província xinesa on va ser acabat de construir, concretament a les drassanes de Dalian al nord-est del país. Per una perspectiva històrica interessant sobre l'entrada en funcionament del Liaoning, <http://blogs.wsj.com/chinarealtime/2012/09/25/introducing-the-liaoning-chinas-new-aircraft-carrier-and-what-it-means/>

(2) La **innovació creativa** és la segona etapa. En aquest cas s'imita tecnologia estrangera però amb algunes especificitats pròpies. El caça J-7 xinès, n'és un exemple; és una còpia d'un model rus.

(3) L'**adaptació creativa** passa per inspirar-se en productes forans per arribar a desenvolupar productes significativament diferents. En el cas xinès, aquesta fase s'allarga durant les dècades dels setanta, vuitanta i noranta.

(4) La **innovació incremental** és una fase avançada en el desenvolupament de la indústria militar. Enlloc d'agafar tecnologia estrangera, s'agafen còpies fetes per la Xina i s'introdueixen millores substancials; se'n fan nous models i cada model és un avenç per sí mateix. En alguns sectors aquesta és la fase en la qual es troba la indústria militar xinesa.

(5) Un pas més enllà hi ha la **innovació d'arquitectura**, sovint lligada als canvis en l'estructura de la producció. Per exemple, en la indústria aèria civil, la Xina està desenvolupant nous models d'avió, com el C-919, però en els quals gairebé el 70% és amb tecnologia estrangera. En aquest cas no hi ha una còpia exacte, però es busquen nous mecanismes d'organització i de producció.

(6) La **innovació de components** és una de les fases on menys ha pogut créixer la Xina. Pressuposa l'existència d'una bossa d'especialistes autòctons que poden, des dels centres de R+D, crear noves tecnologies. En el cas xinès hi ha un endarreriment en la producció de nous talents, malgrat els esforços a partir dels anys noranta de crear centres de recerca avançats. Tant l'EPA com el govern xinès han mirat de promoure els avenços amb la creació de laboratoris de recerca exclusivament dedicats a qüestions de defensa nacional.⁴⁰

(7) Finalment, la **innovació disruptiva** o radical és la fase més avançada, ja que suposa la posada en conjunt de bona part de les fases d'innovació ja citades, i de l'existència d'abundants recursos econòmics. La Xina, diu Tai Ming Cheung, està lluny de poder aplicar innovació radical en tots els seus sectors productius. Un dels problemes és la manca de talent, que provingui de les universitats, i que pugui contribuir al desenvolupament.

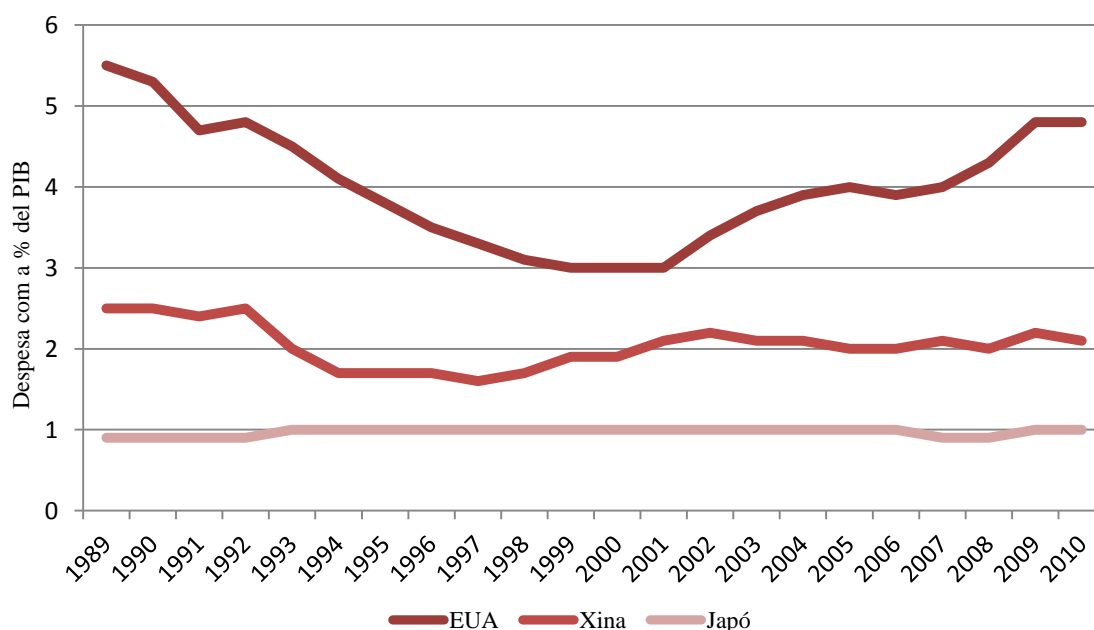
La llista d'impediments per al ple desenvolupament de la indústria militar xinesa fins a poder parlar de gran potència, com seria el cas dels Estats Units o el Regne Unit, és força llarga. Es poden dividir en dos grups: els impediments durs i els tous. Els impediments durs tenen a veure amb la inversió, el desenvolupament de les estructures de producció o amb la innovació. Els tous fan referències a qüestions més aviat organitzatives, legals o de preferències polítiques. Entre la llista d'impediments durs, als

⁴⁰ Un dels principals organismes en aquest procés ha estat l'antiga Comissió per la Ciència, la Tecnologia i la Indústria en la Defensa Nacional, reconvertit des del 2008 en l'Agència Estatal per la Ciència, la Tecnologia i la Indústria en la Defensa Nacional.

quals la Xina ja ha mirat de posar remei hi ha el desenvolupament de centres de R+D; la formació d'especialistes en les universitats d'enginyeria o la cooperació entre els sectors civil i militar. En l'àmbit dels impediments tous, s'han fet esforços per canviar les lleis de propietat intel·lectual i d'organització de la indústria d'armament; per impulsar l'emprenedoria i la competitivitat en el sector, i per l'adequació de la indústria militar a les necessitats reals de l'EPA.

Hi ha d'altres impediments que són més difícils de solucionar. Per exemple, la Xina segueix sent un 'estat pària' en el sector militar. Això vol dir que, si bé la integració en l'estructura econòmica mundial de la Xina ha estat satisfactòria en la majoria de sectors, en el de la defensa segueix trobant-se problemes per a la col·laboració internacional o per a l'accés a tecnologia i *know-how*. Això és ben visible en l'embargament en la compra i venda d'armes que la Unió Europea i els Estats Units mantenen sobre la Xina des dels fets de Tian'anmen. Només Rússia suposa una font regular de material i tecnologia militar per a la Xina.

Gràfic 6. Evolució de la despesa militar en relació al PIB (1989-2011)

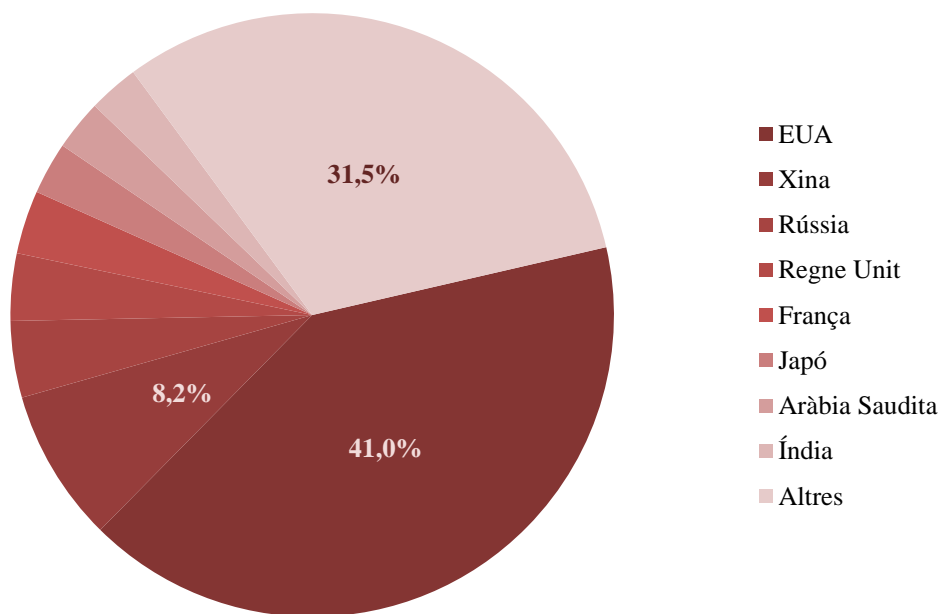
Font: SIPRI Military Expenditure Database (<http://www.sipri.org>)

Totes aquestes limitacions ens han de fer mirar amb cautela, per tant, els titulars i les declaracions sobre les grans xifres en inversió militar de la RPX.⁴¹ Durant l'última

⁴¹ Alguns articles publicats després de la publicació del darrer pressupost, són Richburg, K (2012): "China's increasing military spending unnerves neighbors" a *The Washington Post*, 23 d'octubre. Disponible a: http://articles.washingtonpost.com/2012-10-23/world/35501019_1_chinese-diplomats-luo-yuan-military-growth, o Associated Press (2012): "Chinese military spending increases by 11.2% in latest budget" a *The Guardian*, 4 de març. Disponible a: <http://www.guardian.co.uk/world/2012/mar/04/china-increases-defence-spending-11-2>. Per a un text en castellà, EFE (2012): "China dispara en un 11% su presupuesto de defensa" a *El País*, 4 marzo. Disponible a: http://internacional.elpais.com/internacional/2012/03/04/actualidad/1330876668_316300.html.

dècada Pequín ha anat augmentat el pressupost militar, de forma regular, al voltant del 10% anual, i la previsió és que, d'aquí al 2015, n'hagi doblat les xifres.⁴² Malgrat els augments anuals en el pressupost de defensa de la Xina, com es pot veure en el **Gràfic 6**, la despesa en relació del PIB és encara molt lluny de la de la gran potència militar mundial, els Estats Units, que tenen una cinquena part de la població de la Xina. Els 711.000 milions de dòlars que gasten els Estats Units fan que els 143.000 milions que gasta la Xina semblin poc.⁴³ Actualment, com mostra el **Gràfic 7**, del total en despesa militar mundial, els Estats Units suposen el 41%, mentre que la Xina, el segon país que més gasta, suposa poc més del 8%.

Gràfic 7. Contribució (en %) per país a la despesa militar mundial (2012)

Font: SIPRI Military Expenditure Database (<http://www.sipri.org>)

Els Estats Units són, probablement, el país que més mira de reüll els augments en el pressupost de defensa de la Xina, malgrat que, avui per avui, les diferències en la despesa entre els dos països siguin abismals. A continuació em fixaré, breument, en la possible evolució de **les relacions entre Washington i Pequín**, un dels temes que més debat generen en l'àmbit de les relacions internacionals. Un dels paradigmes dominants en l'intent d'explicar una possible evolució de les relacions entre totes dues potències és la 'teoria de la transició de poder' (*power transition theory*) que va construir un polítològ nord-americà, A.F.K. Organski (1968). A grans trets, Organski creu que la

⁴² Per les dades completes de l'informe, Page, J (2012): "China's Military Spending to Double by 2015 – Report" a *China Realtime Report*, 14 de febrer. Disponible a: <http://blogs.wsj.com/chinarealtime/2012/02/14/chinas-military-spending-to-double-by-2015-report/>.

⁴³ Faig servir les estadístiques de l'any 2012 de l'Stockholm International Peace Research Institute (<http://www.sipri.org>). El SIPRI evita utilitzar dades oficials i fa servir dades pròpies. És habitual posar en dubte la validesa de les estadístiques que difon el govern xinès perquè es creu estan inflades a la baixa.

història demostra que quan dins el sistema internacional hi ha una potència emergent que amenaça la supremacia d'una potència hegemònica el conflicte entre totes dues és altament probable. Alguns autors creuen aplicable aquesta construcció teòrica a la situació actual,⁴⁴ en què la Xina aspira a superar els Estats Units com a potència econòmica. La pregunta és, per tant, doble: el conflicte entre els Estats Units i la Xina es pot evitar? I, si és evitable, què s'ha de fer per evitar-lo? La respostes varien enormement en funció de qui sigui l'autor que les contesti. A l'article "The Future of U.S.-China Relations: Is Conflict Inevitable?" Aaron Friedberg (2005) intenta sistematitzar-ne l'estudi. Per fer-ho divideix les possibles respostes en tres categories, que corresponen als tres grans paradigmes existents en les relacions internacionals: el liberal, el realista i el constructivista. Per a cada un dels paradigmes troba que hi ha autors optimistes, que preveuen més cooperació, estabilitat i pau, i autors pessimistes, que preveuen confrontació i, fins i tot, una guerra.

Seguint amb els arguments de Friedberg, direm que el liberalisme, en l'àmbit de les relacions internacionals, creu que la interdependència econòmica, la naturalesa democràtica i les institucionals internacionals contribueixen a la pau i a l'estabilitat del sistema internacional. Així, els **liberals optimistes**, creuen que el futur de les relacions sinoamericanes no estarà marcat pel conflicte per tres motius: (a) l'increment de les relacions comercials entre els Estats Units i la Xina i la creixent interdependència econòmica; (b) l'aparició d'institucions supranacionals a l'Àsia oriental i al Pacífic que contribueixen a l'intercanvi d'informació i a augmentar la confiança entre Pequín i Washington; i (c) la Xina ha iniciat un procés de 'democratització', en paral·lel al desenvolupament econòmic, que malgrat és incomplet, és suficient per evitar possibles confrontacions amb d'altres estats democràtics. Tot i que la immensa majoria de liberals tenen una visió optimista, també hi ha **liberals pessimistes** que davant la tríada de factors pacificadors (interdependència, democràcia i institucionalisme), tendeixen a veure el got mig buit. Es fixen en la impuresa del sistema polític xinès, que consideren autoritari i, per tant, no democràtic. La manca de legitimitat popular converteix el sistema en inestable i procliu al conflicte, un fet que s'agreuja pel fet que, tradicionalment, els estats que estan evolucionant de l'autoritarisme a la democràcia, tenen més tendència a fer ús de la violència. A més, els estats democràtics solen ser especialment desconfiats del estats en transició. En el cas dels Estats Units, el suport a Taiwan o el finançament d'ONG que defensen la democràcia poden suposar punts de fricció.

El paradigma realista parteix de la idea que el sistema internacional es caracteritza per l'anarquia i que, per això, els estats actuen de forma racional, és a dir, mirant de maximitzar el seu poder en un entorn en què els recursos són limitats i la informació imperfecta (no es coneixen les intencions reals dels altres actors). Per als **pessimistes realistes**, l'element més important en les relacions sinoamericanes és el creixent poder

⁴⁴ Entre els autors que més han debatut la qüestió hi ha Bernstein & Munro (1998), Chan (2008) o Roy (1996).

econòmic (i també militar) de la Xina, que amenaça l'hegemonia dels Estats Units. La història, diuen els realistes, demostra que les potències emergents s'han caracteritzat per ser més propenses a generar conflicte, que no les potències ja establertes, ja que el seu desig últim és el d'augmentar les seves esferes d'influència i de poder. Malgrat que la majoria de realistes són pessimistes quan miren de predir el futur de les relacions entre els Estats Units i la Xina, també n'hi ha que no veuen un futur inexorablement marcat pel conflicte. Els **realistes optimistes** són de l'opinió que la Xina està lluny de poder aspirar a superar econòmicament o militarment els Estats Units, i que, per tant, les possibilitats de que hi hagi un conflicte són petites: la Xina, com a actor racional, no buscarà la confrontació amb una gran potència. El més probable és que, el Pacífic esdevingui un escenari bipolar, amb una tensió més o menys prolongada, però sense conflicte. Fins i tot els que creuen que la Xina sí que veient augmentar el seu poder, no consideren que Pequín tingui intencions de subvertir el sistema. La Xina no aspira a derrocar l'*status quo*, sinó que pretén, simplement, ser reconeguda per la resta d'actors i que, per tant, el seu 'ascens' és pacífic.

El debat entre el realisme i el liberalisme va dominar la disciplina de les relacions internacionals durant dècades, fins, podríem dir, l'aparició als anys vuitanta i noranta del paradigma constructivista. Malgrat que els teòrics liberals i realistes són molts més que no pas els constructivistes, aquests últims han aportat un element crític en la manera com s'han explicat les relacions internacionals. Els constructives defenses que els valors i les idees són determinants en la construcció social de qüestions com la identitat, la cultura estratègica i les normes. Els **constructivistes optimistes** creuen que a través del contacte regular entre les elits de la Xina i els Estats Units, principalment a través d'institucions internacionals, però no exclusivament, es pot arribar a aconseguir una convergència d'idees i valors, que propiciïn una millor enteniment i que contribueixin a evitar el conflicte. Pel contrari, pels **constructivistes pessimistes** un augment en les interaccions entre els dos estats no ha de portar necessàriament a una convergència de principis i normes. Creuen que, en general, les construccions socials estan profundament arrelades i que canviar-les requereix de llargs períodes de temps. A més, l'increment en la intensitat de les relacions pot portar, no a una convergència, sinó al reforçament de les postures inicials. Això, en el cas de les relacions sinoamericanes, podria voler dir el reforçament de la desconfiança mútua.

Les sis perspectives que presenta Friedberg són 'correctes' en tant que miren de predir uns fets futurs que, en el fons, no són previsibles. Cada un dels casos es basa en un seguit de factors, alguns dels quals poden semblar-nos més atractius que d'altres, però que, finalment, són només possibles factors a influir en les relacions entre la Xina i els Estats Units. És important, doncs, entendre els diferents escenaris i acceptar la possibilitat que sigui una combinació dels factors esmentats la que esdevingui decisiva en el desenvolupament de les relacions sinoamericanes. Conèixer les diferents perspectives també contribueix a entendre millor les diferents estratègies que, des dels Estats Units, es proposen a l'hora d'establir relacions amb la Xina. Així, les administracions més 'realistes', han tendit a veure la necessitat d'aproximar-se a la Xina

amb estratègies de contenció (*containment*), per minimitzar les opcions de conflicte. Les estratègies de contenció solen anar lligades amb aspectes militars. En canvi, les administracions més 'liberals' en política exterior, han cregut més important establir polítiques d'acostament o de participació (*engagement*). Això vol dir impulsar polítiques per augmentar les relacions en matèria econòmica o involucrar més la Xina en organismes internacionals.⁴⁵

Aquesta disparitat d'opinions sobre un possible conflicte entre els Estats Units i la Xina ha d'encendre una segona senyal d'alerta en l'observació de la narrativa dels mitjans de comunicació o de la classe política en relació amb l'ascens militar de la Xina. La primera senyal d'alerta era la necessitat de posar en perspectiva les dades sobre despesa militar. La segona senyal té a veure amb la subjectivitat de la percepció del risc. Presentar la Xina com un amenaça com fan molts polítics i estratègues nord-americans és el producte d'una construcció narrativa intencionada. I, per què el discurs 'tremendista' sigui més efectiu, cal aportar-hi elements que confirmen el risc potencial. Una d'aquestes amenaces no visibles i que sovint s'evoquen des dels Estats Units, és la d'una possible **guerra tecnològica o cibernètica** llançada per la Xina, l'Iran o Rússia. Com en tants d'altres casos, però, hi ha una gran disparitat en les opinions sobre les probabilitats d'aquest tipus de conflicte, si comparem allò que diu la classe política, allò que diuen els mitjans de comunicació, i allò que afirmen els acadèmics. El professor Thomas Rid (2012), del King's College de Londres, per exemple, posa en dubte que hi pugui arribar a haver mai una guerra cibernètica i equipara l'ús del concepte 'guerra cibernètica' al d'altres usos figurats com el de 'guerra a l'obesitat'.

⁴⁵ Per més detalls sobre la dicotomia *engagement/containment*, Shambaugh (1996). En general, els liberals tenen tendència ser més 'optimistes' i els realistes 'pessimistes' en l'observació de les relacions entre la Xina i els Estats Units. D'aquí que, per exemple, quan una administració nord-americana ha tingut una visió més realista en política exterior, hagi tendit a veure la Xina més com una amenaça i un perill, i, per tant, pugui ser encabida en l'ala pessimista de què parla Friedberg.

Bibliografia

- Bernstein, R., & Munro, R. H. (1998). *The coming conflict with China*. New York: Vintage Books.
- Chan, S. (2008). *China, the U.S., and the power-transition theory: a critique*. London: Taylor & Francis.
- Cheung, T. M. (2011). The Chinese Defense Economy's Long March from Imitation to Innovation. *Journal of Strategic Studies*, 34(3), 325–354.
- Chow, D. C. K. (2009). *The legal system of the People's Republic of China in a nutshell* (2nd ed.). St. Paul: Thomson/West.
- Christiansen, F., & Rai, S. (1996). *Chinese politics and society: an introduction*. London: Prentice Hall/Harvester Wheatsheaf.
- Dickson, B. J., & Rublee, M. R. (2000). Membership Has Its Privileges: The Socioeconomic Characteristics of Communist Party Members in Urban China. *Comparative Political Studies*, 33(1), 87–112.
- Dittmer, L., & Wu, Y.-S. (1995). The Modernization of Factionalism in Chinese Politics. *World Politics*, 47(4), 467–494.
- Dreyer, J. T. (2010). *China's political system : modernization and tradition*. New York: Longman.
- Fernández Pérez, B. (1978). El nuevo orden constitucional de la República Popular China. *Revista de derecho político*, (1), 87–111.
- Friedberg, A. L. (2005). The Future of U.S.-China Relations: Is Conflict Inevitable? *International Security*, 30(2), 7–45.
- Ho, W.-C. (2012). The Rise of the Bureaucratic Bourgeoisie and Factional Politics of China. *Journal of Contemporary Asia*, 42(3), 514–521.
- Huang, J. (2000). *Factionalism in Chinese Communist politics*. Cambridge: Cambridge University Press.
- Li, C. (2010). China's Communist Party-State: The Structure and Dynamics of Power. In W. A. Joseph (ed.), *Politics in China : an introduction* (pp. 165–191). Oxford; New York: Oxford University Press.
- Li, C. (2012). The Battle for China's Top Nine Leadership Posts. *The Washington Quarterly*, 35(1), 131–145.
- Liou, K. T., Xue, L., & Dong, K. (2012). China's Administration and Civil Service Reform: An Introduction. *Review of Public Personnel Administration*, 32(2), 108–114.
- Liu, A. P. L. (2009). Rebirth and Secularization of the Central Party School in China. *The China Journal*, (62), 105–125.
- Mao, Z. (1968). Problemas de la guerra y de la estrategia. In *Obras Escogidas De Mao Tse-tung* (Vol. 2, pp. 225–242). Beijing: Ediciones en Lenguas Extranjeras.
- Monk, P. (2000). El poder militar. In T. Fisac Badell & S. Tsang (eds.), *China en transición : sociedad, cultura, política y economía* (pp. 247–280). Barcelona: Ediciones Bellaterra.
- Organski, A. F. K. (1968). *World politics*. New York: Knopf.

- Paler, L. (2005). China's Legislation Law and the Making of a More Orderly and Representative Legislative System. *The China Quarterly*, 182, 301–318.
- Pérez Ayala, A. (2005). La larga marcha constitucional de la República Popular China: El período Mao Tse-tung. *Revista de Estudios Políticos*, (129), 39–87.
- Rid, T. (2012). Cyber War Will Not Take Place. *Journal of Strategic Studies*, 35(1), 5–32.
- Roy, D. (1996). The “China Threat” Issue: Major Arguments. *Asian Survey*, 36(8), 758–771.
- Saich, T. (2011). *Governance and politics of China*. Houndmills: Palgrave Macmillan.
- Shambaugh, D. (1996). Containment or Engagement of China?: Calculating Beijing's Responses. *International Security*, 21(2), 180–209.
- Shambaugh, D. (2008). Training China's Political Elite: The Party School System. *The China Quarterly*, 196, 827–844.
- Shambaugh, D. L. (2004). *Modernizing China's military : progress, problems, and prospects*. Berkeley: University of California Press.
- Soto, A. (2004). El sistema polític i jurídic de la República Popular de la Xina. In *Organització política i jurídica a l'Àsia oriental* (pp. 5–75). Barcelona: UOC.
- Wang, J. C. F. (2002). *Contemporary Chinese politics : an introduction*. Upper Saddle River, N.J.: Prentice Hall.